

ISSN 0556-1590

ПРИВРЕДНИ САВЕТНИК

ЧАСОПИС ЗА РАЧУНОВОДСТВО И ПОСЛОВНЕ ФИНАНСИЈЕ

2 и 3

Београд - 2023

Привредни саветник организује БЕСПЛАТНИ

ДВОДНЕВНИ ВЕБИНАР

на тему

ГОДИШЊИ ФИНАНСИЈСКИ ИЗВЕШТАЈ,
ОБРАЧУН ПОРЕЗА НА ДОБИТ ЗА 2022. ГОДИНУ, ИЗМЕНЕ
И АКТУЕЛНОСТИ У ПОРЕСКИМ ПРОПИСИМА

Први дан:

1. Измене и актуелности у пореским прописима
2. Новине и актуелности у вези са састављањем и достављањем годишњих финансијских извештаја за 2022. годину
3. Обрачун пореске амортизације за 2022. годину

Други дан:

1. Обрачун пореза на добит за правна лица за 2022. годину (сем пореске амортизације)
2. Специфичности обрачуна пореза на приход од самосталне делатности код предузетника и пореза на добит код недобитних организација
3. Одговори на питања

Преко интернет платформе Zoom

9. и 10. фебруар 2023. године

Почетак у 9,00 часова

Вебинар ће бити емитован путем Zoom платформе, а линк ка форми за регистрацију биће благовремено прослеђен свим активним претплатницима Привредног саветника, као и непретплатницима који су извршили уплату за пријаву.

Подршку и објашњења у вези са процесом пријављивања, регистрације и логовања можете добити поруком на адресу podrska@privsav.rs или на тел. 011/3209-656.

За све активне претплатнике Привредног саветника учешће на вебинару је бесплатно.

Лица која нису претплатници плаћају накнаду у износу од 15.000 ПДВ са укљученим ПДВ. За ова лица у накнаду су укључене и презентације предавача у ПДФ формату.

РЕДАКЦИОНИ ОДБОР: Иван Антић, Снежана Анђић, Споменка Бабић, Ивана Бараћ, Вера Бјелица, мр Дејан Дабетић, др Тања Белић, Андрија Јовичић, Гордана Кесић, др Наташа Ковачевић, Милена Менковић, др Милан Неговановић, мр Живко Нешић, др Миленко Павловић, Милош Петровић, Бранка Радовић, Рада Радовић, Горан Савић, др Драгиша Слијепчевић, Ратомир Слијепчевић, др Милутин Срдић, др Славољуб Станић (председник), Ирина Стевановић-Гавровић, мр Миливоје Цветановић, др Ратомир Ћировић

ИЗДАВАЧ: ПРИВРЕДНИ САВЕТНИК, д.о.о., Београд, Булевар краља Александра бр. 86
Поштански фах 345.

Текући рачуни: 205-5686-05, 170-900-30, 160-186875-14 и 220-135317-86

СЛУЖБА ОБЈАШЊЕЊА ПРОПИСА, тел.: 011-3209-600,

СЛУЖБА ПРЕТПЛАТЕ, тел.: 011-3209-630, e-mail: pretplataps@privsav.rs

УРЕДНИК ПЕРИОДИЧНИХ ПУБЛИКАЦИЈА

Иван Антић, тел. 32-09-667

ЛЕКТОР

Саво Пешут

ДИРЕКТОР И ОДГОВОРНИ УРЕДНИК

др Ратомир Ћировић, тел. 32-09-660, e-mail: privrednis@privsav.rs

Адреса сајта на Интернету: www.privsav.rs

САДРЖАЈ:

Стр.

АКТУЕЛНОСТИ

Усклађени износи накнада трошкова и других примања запослених од 1. фебруара 2023.

године – Весна Боровић	7
1. Накнада трошкова превоза запослених за долазак и одлазак са рада	8
2. Дневница за време проведено на службеном путу у земљи	10
3. Накнада трошкова за коришћење сопственог аутомобила у службене сврхе	11
4. Исплата помоћи запосленом у случају смрти члана породице	12
5. Исплата помоћи члановима породице у случају смрти запосленог или пензионисаног радника	13
6. Солидарна помоћ за случај болести, здравствене рехабилитације или инвалидности запосленог или члана његове породице	13
7. Поклони деци запослених поводом Нове године и Божића	14
8. Јубиларна награда	14
9. Стипендије и кредити ученицима и студентима	15
10. Хранарине спортистима аматерима	15
11. Премије за добровољно здравствено осигурање, односно пензијски допринос у добровољни пензијски фонд	16
12. Добици од игара на срећу	17
13. Награде и друга давања физичким лицима која нису запослена код исплатиоца	17
14. Новчане помоћи физичким лицима која нису запослена код исплатиоца	19
15. Накнада за рад чланова изборних комисија, бирачких и гласачких одбора за спровођење непосредних избора и других облика непосредног изјашњавања грађана, као и накнада за рад на попису становништва	19
16. Накнаде трошкова боравка физичким лицима која учествују у програмима Европске уније и других међународних организација у области образовања, обука, спорта, рада са младима, науке, истраживања и иновација	21

РАЧУНОВОДСТВО, ПРОЦЕЊИВАЊЕ И ОБРАЧУНИ

Обрачун рачуноводствене амортизације за 2022. годину – Данијела Крајић Дамјановић	22
1. Средства за која се обрачунава рачуноводствена амортизација	22
2. Појединачни/групни обрачун амортизације и рачуноводствено евидентирање	24
3. Основица за обрачун рачуноводствене амортизације	26
4. Амортизациони период	27
5. Корисни век трајања средства	28
6. Методе амортизације и амортизациона стопа	28
7. Преиспитивање и промене корисног века трајања, методе обрачуна рачуноводствене амортизације и резидуалне вредности	33
8. Накнадни издаци у стална средства и њихов утицај на обрачун рачуноводствене амортизације	38
Обрачун залиха недовршене производње и готових производа – др Ратомир Ћириновић	42
1. Нормативни основи за утврђивање цене коштања учинака	42
2. Класификација трошкова према елементима трошења	43
3. Међузависност финансијског рачуноводства и рачуноводства трошкова и учинака	43
4. Методи обрачуна трошкова	44
5. Пренос промена вредности залиха у финансијско књиговодство	60
6. Књижење мањкова и вишкова залиха учинака у финансијском књиговоду	61
7. Свођење залиха недовршене производње и готових производа на нето продајну цену	61
8. Специфичности процењивања залиха у пољопривредној производњи	62
Обрачун набавне вредности продате робе – Иван Антић	69
1. Књиговодствено обухватање залиха робе у складу са МРС, МСФИ за МСП и Правилником за микро правна лица	69
2. Продаја робе – излаз робе са залиха	70
3. Различити начини обрачуна набавне вредности продате робе	71
4. Књижење датог рабата и његов утицај на обрачун набавне вредности продате робе	73
5. Утицај књижења примљеног рабата на обрачун набавне вредности продате робе	75
6. Остала књижења која могу утицати на правилан обрачун набавне вредности продате робе	75
7. Закључак	76
Процењивање по фер вредности – др Милан Неговановић	77
1. Процена некретнина, постројења и опреме по поштеној (фер) вредности	77
2. Процена нематеријалних улагања по поштеној (фер) вредности	93
3. Процена инвестиционих некретнина по поштеној (фер) вредности	94
4. Процена биолошких средстава по поштеној вредности	97
Рачуноводствено обухватање државних давања – Душан Поповић	101
1. Рачуноводствено обухватање државних давања код лица која примењују пуне МСФИ	101
2. Рачуноводствено обухватање државних давања код лица која примењују МСФИ за МСП	108
3. Рачуноводствено обухватање државних давања код лица која примењују Правилник за микро правна лица	110

CIP – Каталогизација у публикацији,

Народна библиотека Србије, Београд, 658 + 657

ПРИВРЕДНИ САВЕТНИК: часопис за рачуноводство и пословне финансије/одговорни уредник др Ратомир Ћириновић, – Год. 1, бр. 1 (1952) – Београд: Привредни саветник, а.д., 1952

– Предузеће за графичку делатност, трговину и производњу: „Графипроф“, Максима Горког 1а. – 27 цм

Доступно и на: [//www.privsav.rs](http://www.privsav.rs) – Петнаестодневно

ISSN 0556-1590 – Привредни саветник

COBISS.SR-ID 16400642

4. Рачуноводствено обухватање финансијске подршке код обвезника фискализације	112
5. Донације добијене од невладиних развојних агенција	116
Резервисања за трошкове и ризике – Горан Лазовић	117
1. Појам и признавање резервисања	117
2. Која се резервисања могу признати у складу са MPC 37, Одељком 21 МСФИ за МСП и Правилником за микро и друга правна лица?	119
3. Обавезност резервисања и рачуноводствене политике	119
4. Признавање расхода по основу резервисања у пореском билансу	119
5. Почетно и накнадно одмеравање резервисања (процена, преиспитивање и употреба резервисања)	119
6. Обавеза дисконтовања	121
7. Резервисања за трошкове у гарантном року	122
8. Резервисања за трошкове обнављања природних богатстава	126
9. Резервисања за трошкове реструктурирања	126
10. Резервисања за трошкове судских спорова	127
11. Резервисања по основу штетних уговора	128
12. Резервисања за задржане кауције и депозите	128
13. Исказивање обавеза по основу краткорочних резервисања	130
14. Надокнаде од других	131
15. Резервисања, догађаји после извештајног периода и грешке	132
16. Потенцијалне обавезе и потенцијална имовина	135
Обрачун резервисања за отпремнине приликом одласка у пензију за 2022. годину – Горан Лазовић	136
1. Препоруке у погледу актуарских претпоставки	136
2. Препорука у погледу усвајања рачуноводствених политика по питању резервисања за отпремнине приликом одласка у пензију	140
3. Посебна напомена у погледу обрачуна резервисања за отпремнине	140
4. Пример обрачуна вредности резервисања	140
5. Књижење резервисања	147
6. Обелодањивање резервисања	148
Процењивање монетарних ставки у иностраној валути и са валутном клаузулом на дан биланса – др Ратомир Ћировић	151
1. Основи процењивања монетарних ставки	151
2. Монетарне и немонетарне ставке	152
3. Одмеравање аванса у иностраној валути код почетног признавања и на датум биланса	159
Обезвређивање финансијских средстава на крају 2022. године у складу са МСФИ 9 – др Ратомир Ћировић	162
1. Признавање очекиваних кредитних губитака финансијских инструмената	163
2. Општи приступ за утврђивање очекиваних кредитних губитака	163
3. Одмеравање очекиваних кредитних губитака	165
4. Поједностављени приступ обезвређивања потраживања од купаца, потраживања за лизинг и уговорна средства	168
Догађаји након датума биланса стања – др Милан Неговановић	175
1. Датум одобравања и датум усвајања финансијских извештаја	175
2. Корективни догађаји након дана биланса стања	176
3. Некорективни догађаји након дана биланса стања	181

ОБРАСЦИ ФИНАНСИЈСКИХ ИЗВЕШТАЈА

Састављање образаца финансијских извештаја за привредна друштва, задруге и предузетнике (исказивање података у обрасцима финансијских извештаја)	184
I. Садржина позиција у Обрасцу Биланс стања – Иван Антић	186
II. Садржина позиција у Обрасцу Биланс успеха – Иван Антић	187

III. Извештај о осталом резултату – др Милан Неговановић	188
IV. Састављање статистичког извештаја за привредна друштва, задруге и предузетнике за 2022. годину – др Милан Неговановић	195
V. Састављање извештаја о токовима готовине – др Ратомир Ћировић	205
VI. Извештај о променама на капиталу – др Милан Неговановић	217
VII. Напомене уз финансијске извештаје – др Милан Неговановић	219

ПОРЕЗ НА ДОБИТ ПРАВНИХ ЛИЦА

Обрачун пореске амортизације за 2022. годину – Данијела Крајић Дамјановић	226
1. Обрачун пореске амортизације сталних средстава стечених закључно са 31. децембром 2018. године	227
2. Обрачун пореске амортизације сталних средстава стечених од 1. јануара 2019. године	234
3. Обрачун пореске амортизације у случају накнадних улагања завршених од 1. јануара 2019. године која се укључују у набавну вредност сталних средстава	241

ПОРЕЗ НА ДОДАТУ ВРЕДНОСТ

Специфичности исказивања у Обрасцу ПОПДВ и рачуноводственог евидентирања електронских фактура банака – Данијела Крајић Дамјановић	245
1. Обавезе банака у погледу издавања рачуна	245
2. Одобравање/одбијање електронских фактура издатих од стране банака	246
3. Исказивање података у Обрасцу ПОПДВ	246
4. Рачуноводствено евидентирање у пословним књигама примаоца	248
5. Примери рачуноводственог евидентирања и исказивања података у Обрасцу ПОПДВ	248
Ажуриране пореске категорије у примени од 1. јануара 2023. године – Јована Стојановић	250
1. Пореска категорија ОЕ – Није предмет опорезивања ПДВ 2	250
2. Пореска категорија Н – Анулирање	250
Питања и одговори у вези са применом прописа о ПДВ – Јована Стојановић	251
1. Издавање ЕФ за промет из области грађевинарства	251
2. Да ли се издаје ЕФ по основу захтева за рефундацију трошкова?	251
3. Издавање ЕФ за промет секундарних сировина	252
4. Издавање коначног рачуна преко СЕФ када је авансни рачун издат ван СЕФ пре 1.1.2023. године	252
5. Обавеза издавања књижног задужења преко СЕФ	252
6. Обавеза издавања авансног рачуна преко СЕФ	253
7. Достављање рачуна као прилога уз издату ЕФ	253
8. Одређивање пореског дужника за израду и постављање хидроизолације	253
9. Утврђивање пореског дужника за појединачне промете у области грађевинарства	254
10. Накнадно уговарање уградње асфалтне мешавине	254

ПОРЕСКИ ПОСТУПАК И ПОРЕСКА АДМИНИСТРАЦИЈА

Питања у вези са новим Правилником којим је прописана обавеза пријављивања пословног простора и пословних просторија у којима порески обвезник складишти или смешта добра, као и простор и просторије у којима обавља делатност – Тијана Павловић	256
1. Порески обвезник нема обавезу да податке о пословном простору и пословним просторијама пријављује на новом обрасцу ЕП ИПП уколико су они већ пријављени на Обрасцу ПЕП-ИПП	256
2. Нема обавезе пријаве складишта која је на истој адреси на којој је и седиште обвезника	256
3. Порески обвезник нема обавезу да пријави акцизно складиште на Обрасцу ЕП ИПП	256
4. Порески обвезник има обавезу пријаве пословног простора који издаје у закуп	257
5. Пријава малопродајног објекта	257
6. Малопродајни и велепродајни објекти на истој адреси пореског обвезника која није пријављена код АПР	257
7. Контејнери за смештај грађевинских радника не сматрају се пословном просторијом	257

8. Складиштење грађевинског материјала ван места седишта обвезника	257
9. Складишни простор у иностранству се не пријављује на Обрасцу ЕП ИПП	258
10. Нема обавезе пријаве складишног простора у којем се складишти и чува рачуноводствена документација	258
11. Достављање података о складишном простору који је тренутно празан	258
12. Површина отвореног стоваришта изражена у арима	258
13. Пријава консигнационог складишта	258
14. Нема обавезе пријаве царинског складишта у којем се налази неоцарињена роба обвезника	259
15. Брисање огранка и обавеза (не)достављања података преко Обрасца ЕП ИПП	259
16. Порески обвезник има обавезу пријаве огранка на новом Обрасцу ЕП ИПП уколико ти подаци нису достављени АПР	259
17. Станови које правно лице уступа на коришћење запосленима не сматрају се пословним простором у којем обвезник обавља делатност	259
18. Административне просторије политичке организације на различитој адреси од места седишта странке	259
19. Угоститељски објекат и пријава административних просторија	260
20. Пријава непокретности које се издају у закуп	260
21. Изнајмљивање простора за потребе смештаја банкомата	260
22. Изнајмљивање стана амбасади	260
23. Физичка лица обвезници ПДВ дужна су да пријављују пословни простор и пословне просторије	261
24. Откупљивач пшенице и Образац ЕП ИПП	261
25. Порески обвезник који издаје део пословног простора другом правном лицу дужан је да пријави тај пословни простор, иако је већ пријављен преко АПР	261

ЕЛЕКТРОНСКЕ ФАКТУРЕ

Актуелна питања и одговори у вези са електронским фактурама – др Милан Неговановић	262
1. Обавеза издавања авансног рачуна преко СЕФ када је промет добара и услуга у истом пореском периоду	262
2. Електронска фактура са датумом издавања као погрешним датумом обрачуна ПДВ	263
3. Последице неиздавања авансног рачуна преко СЕФ за примаоца	263
4. Обавеза књижења авансних рачуна издатих преко СЕФ	263
5. Повраћај аванса купцу и поступање преко СЕФ	264
6. Предузетници и правна лица који нису обвезници ПДВ – да ли имају обавезу да примају електронске фактуре преко СЕФ од јавних предузећа, односно субјеката јавног сектора	264
7. Начин издавања обавештења купца да је смањено претходни порез по основу књижних одобрења издатих преко СЕФ	265
8. Електронске фактуре од банака – књижење и исказивање у ПОПДВ	265
9. Издавање електронске фактуре преко СЕФ за закуп пословног простора који се налази у власништву града	266
10. Издавање електронске фактуре када се роба са отпремницом шаље брзом поштом	266
11. Откуп пољопривредних производа од пољопривредника који није обвезник ПДВ и систем електронских фактура	266
12. Право на одбитак претходног пореза без отпремнице	267

ПОРЕЗ НА ДОХОДАК ГРАЂАНА

Опорезивање „гастарбајтера“ и уговори о избегавању двоструког опорезивања – мр Дејан Дабетић	268
Опорезивање резидената Републике Србије запослених на страним бродовима и уговори о избегавању двоструког опорезивања (УИДО) – мр Дејан Дабетић	271

БУЏЕТСКИ КОРИСНИЦИ

Састављање годишњег финансијског извештаја за кориснике буџетских средстава и организације обавезног социјалног осигурања за 2022. годину – др Ратомир Ћириковић	273
1. Уводни део	273
2. Прописи за састављање и подношење финансијских извештаја	274

3. Обвезници састављања годишњег финансијског извештаја по прописима о буџетском рачуноводству	274
4. Садржај завршног рачуна	274
5. Рокови за састављање годишњег финансијског извештаја	275
6. Подношење финансијских извештаја	276
7. Процењивање позиција финансијских извештаја корисника буџета	276
8. Припреме за састављање завршног рачуна	277
9. Усклађивање књиговодствене евиденције према готовинској основи	282
10. Успостављање равнотеже између конта класе 000000 и класе 100000 са контима класе 300000	290
11. Утврђивање и књижење резултата пословања	291
12. Начин попуњавања образаца завршног рачуна	296
13. Закључивање пословних књига за 2022. годину	299
14. Покриће дефицита по завршном рачуну за 2022. годину	299

РОКОВНИК

Роковник за подношење прописаних обрачуна и за плаћање обавеза у месецу фебруару 2023. године – Весна Боровић	300
---	-----

АКТУЕЛНИ ПОДАЦИ

Актуелни подаци – Весна Боровић	303
---------------------------------	-----

УСКЛАЂЕНИ ИЗНОСИ НАКНАДА ТРОШКОВА И ДРУГИХ ПРИМАЊА ЗАПОСЛЕНИХ ОД 1. ФЕБРУАРА 2023. ГОДИНЕ

Право на накнаду трошкова и на друга примања запослених прописано је чл. 118. и 119. Закона о раду. Запослени има право на накнаду трошкова и на друга примања која немају карактер зараде у складу са општим актом послодавца и уговором о раду. Неопорезиви износи за накнаде трошкова и друга примања прописани су одредбама чл. 9. и 18. Закона о порезу на доходак грађана (у даљем тексту: ЗПДГ).

Чланом 12а ЗПДГ прописано је да се врши усклађивање ових износа годишњим индексом потрошачких цена у календарској години која претходи години у којој се усклађивање врши, према подацима републичког органа надлежног за послове статистике.

Неопорезиви износи који су предмет годишњег усклађивања прописани су и за остале приходе – члан 83. став 4. тачка 1) и члан 85. став 1. тачка 11) ЗПДГ.

Усклађене динарске неопорезиве износе објављује Влада РС, а примењују се од првог дана наредног месеца по објављивању тих износа.

Неопорезиви износ зараде који се примењује од 1. јануара 2023. године износи 21.712 динара, о чему смо детаљно писали у ПС 24/22. Овај износ се не усклађује 1. фебруара 2023. године. Прво усклађивање неопорезивог износа зараде од 21.712 динара годишњим индексом потрошачких цена вршиће се почев у 2024. години.

Нови усклађени неопорезиви износи накнада трошкова и других примања запослених која немају карактер зараде, **примењују се за исплате почев од 1. фебруара 2023. до 31. јануара 2024. године** и биће објављени у „Службеном гласнику РС“. У наставку дајемо преглед нових неопорезивих износа који су утврђени рачунским путем.

Ред. бр.	ОПИС	Неопорезиви износ	
		до 31. јануара 2023. године	од 1. фебруара 2023. године
1.	Накнада документованих трошкова превоза за долазак и одлазак са рада (члан 18. став 1. тачка 1) ЗПДГ)	4.359,00	5.017,00
2.	Дневница за време проведено на службеном путу у земљи (члан 18. став 1. тачка 2) ЗПДГ)	2.617,00	3.012,00
3.	Накнада трошкова за коришћење сопственог аутомобила у службене сврхе (члан 18. став 1. тачка 5) ЗПДГ)	7.630,00	8.782,00
4.	Солидарна помоћ за случај болести, здравствене рехабилитације или инвалидности запосленог или члана његове породице (члан 18. став 1. тачка 7) ЗПДГ)	43.591,00	50.173,00
5.	Поклон деци запослених, до 15 година, поводом Нове године и Божића (члан 18. став 1. тачка 8) ЗПДГ)	10.898,00	12.544,00
6.	Јубиларне награде запосленима (члан 18. став 1. тачка 9) ЗПДГ)	21.794,00	25.085,00

7.	Помоћ у случају смрти члана породице запосленог (члан 18. став 1. тачка 9а) ЗПДГ)	76.281,00	87.799,00
8.	Премија за добровољно здравствено осигурање и пензијски допринос у добровољни пензијски фонд који послодавац плаћа за запослене (члан 146 став 2. тачка 2) ЗПДГ и члан 13. став 3. ЗДОСО)	6.541,00	7.529,00
9.	Премија за добровољно здравствено осигурање и пензијски допринос у добровољни пензијски фонд који послодавац обуставља и плаћа из зараде запосленог (члан 21а став 2. ЗПДГ)	6.541,00	7.529,00
10.	Помоћ у случају смрти запосленог или пензионисаног радника (члан 9. став 1. тачка 9) ЗПДГ)	76.281,00	87.799,00
11.	Стипендије и кредити ученицима и студентима (члан 9. став 1. тачка 12) ЗПДГ)	33.413,00	38.458,00
12.	Накнада за исхрану – хранарину коју спортистима аматерима исплаћују спортски клубови (члан 9. став 1. тачка 13) ЗПДГ)	10.898,00	12.544,00
13.	Накнада за рад чланова изборних комисија, осим чланова Републичке изборне комисије, бирачких и гласачких одбора за спровођење непосредних избора и других облика непосредног изјашњавања грађана, као и накнада за рад на попису становништва (члан 9. став 1. тачка 29) ЗПДГ)	5.851,00	6.735,00
14.	Новчане помоћи физичким лицима која нису запослена код исплатиоца (члан 9. став 1. тачка 30) ЗПДГ)	14.480,00	16.666,00
15.	Накнаде трошкова боравка физичким лицима која учествују у програмима Европске уније и других међународних организација у области образовања, обука, спорта, рада са младима, науке, истраживања и иновација, исплаћене у складу са наведеним програмима (члан 9. став 1. тачка 31) ЗПДГ)	111.380,00	128.198,00
16.	Појединачно остварени добитак од игара на срећу (члан 83. став 4. тачка 1) ЗПДГ)	111.380,00	128.198,00
17.	Награде и друга слична давања физичким лицима која нису запослена код исплатиоца (члан 85. став 1. тачка 11) ЗПДГ)	14.480,00	16.666,00

О опорезивању наведених примања физичких лица детаљна објашњења су дата у ПС 19 и 20/21, као и у ПС 15 и 16/22. У наставку дајемо кратка објашњења са примерима примене нових усклађених неопорезивих износа по врстама накнада трошкова, других примања запослених и других исплата, почев од 1. фебруара 2023. године.

1. Накнада трошкова превоза запослених за долазак и одлазак са рада

Према Закону о раду послодавац је обавезан да у складу са општим актом и уговором о раду запосленом накнади трошкове за долазак и одлазак са рада у **висини цене превозне карте у јавном саобраћају**, осим ако је запосленима обезбедио **сопствени превоз**.

Под ценом превозне карте у јавном саобраћају подразумева се цена превоза у градском и приградском, односно међуградском саобраћају која је утврђена посебном одлуком органа локалне самоуправе (прет-

платна карта, појединачна карта купљена у возилу или на киосцима).

Према члану 18. став 1. тачка 1) ЗПДГ, прописано је да се не плаћа порез на доходак грађана на документоване накнаде трошкова превоза за долазак и одлазак са рада до висине цене месечне превозне карте у јавном саобраћају, односно до висине стварних трошкова превоза, а највише до **5.017 динара** месечно. Наведени неопорезиви износ од **5.017 динара** примењује за исплате почев од **1. фебруара 2023. године** (до 31. јануара 2023. године примењује се неопорезиви износ од 4.359 динара). Дакле, ако су стварни трошкови већи од претплатне карте биће неопорезиви, али највише до износа од **5.017 динара**.

Неопорезиви износ примењује се у случају када запослени за цео месец остварује накнаду трошкова. У случају да не остварује право на накнаду трошкова у целини него делимично, и износ пореског ослобођења умањује се у одређеном проценту, у складу са

ОБРАЧУН РАЧУНОВОДСТВЕНЕ АМОРТИЗАЦИЈЕ ЗА 2022. ГОДИНУ

Амортизација је систематска алокација амортизационог износа на трошкове у току корисног века средства. Суштина је да се **износ који се амортизује постепено преноси на терет расхода током читавог процењеног корисног века трајања средства** у којем ће то средство омогућавати притицање економских користи у пословни субјект, а све у циљу одговарајуће периодизације расхода, поштовања начела узрочности прихода и расхода и исправног обрачуна рачуноводственог резултата периода.

Обрачун амортизације за рачуноводствене сврхе пословни субјекти врше на начин прописан одговарајућим оквиrom за финансијско извештавање који примењују, односно у складу са пуним Међународним рачуноводственим стандардима и Међународним стандардима финансијског извештавања (у наставку: пуни МСФИ), Међународним стандардом финансијског извештавања за мале и средње ентитете (у наставку: МСФИ за МСП) или Правилником о начину признавања, вредновања, презентације и обелодањивања позиција у појединачним финансијским извештајима микро и других правних лица („Службени гласник РС“, бр. 89/20 – у наставку: Правилник за микро и друга правна лица), као и на основу интерних просуђивања и правила усвојених интерним Правилником о рачуноводству и рачуноводственим политикама сваког конкретног пословног субјекта. При томе, интерним **Правилником о рачуноводству и рачуноводственим политикама потребно је уредити следећа питања:**

- средства за која се обрачунава рачуноводствена амортизација;
- основуцу за обрачун амортизације (набавна вредност, резидуална – преостала вредност);
- амортизациони период и почетак обрачуна рачуноводствене амортизације.
- амортизационе стопе (корисни век трајања средства);
- методе обрачуна рачуноводствене амортизације, и

– преиспитивање резидуалне вредности, корисног века средстава и метода амортизације.

Напомињемо да ће привредни субјекти рачуноводствену амортизацију за 2022. годину обрачунавати **на потпуно исти начин као и претходне године**, имајући у виду то да се прописи којима се уређује рачуноводствена амортизација нису мењали.

Рачуноводствена амортизација евидентирана у пословним књигама на рачуну 540 не признаје се за пореске сврхе, тако да је за потребе састављања пореског биланса и утврђивање основице за обрачун пореза на добит и износа пореза потребно утврдити пореску амортизацију на начин прописан Законом о порезу на добит правних лица и подзаконским актима донетим на основу овог закона, о чему детаљна објашњења дајемо у посебном чланку у овом броју часописа.

1. Средства за која се обрачунава рачуноводствена амортизација

Рачуноводствена амортизација се, уз одређене изузетке, обрачунава на нематеријалну имовину, некретнине, постројења и опрему, а код пословних субјеката који примењују пуне МСФИ и на вишегодишње засаде. Дакле, у питању су стална средства која се постепено троше преносећи део своје вредности на учинке. Са друге стране, на обртна средства не обрачунава се рачуноводствена амортизација.

У складу са МРС 1 Презентација финансијских извештаја, пословни субјект класификује средство као обртно када:

- очекује да ће реализовати то средство, или мерава да га прода или потроши, у току свог редовног пословног циклуса¹;

¹ Пословни циклус пословног субјекта јесте временски период између стицања имовине за прераду (обраду) и њене реализације у готовину или у готовински еквивалент. Када се уобичајени пословни циклус привредног субјекта не може јасно утврдити, претпоставља се да траје дванаест месеци.

ОБРАЧУН ЗАЛИХА НЕДОВРШЕНЕ ПРОИЗВОДЊЕ И ГОТОВИХ ПРОИЗВОДА

1. НОРМАТИВНИ ОСНОВИ ЗА УТВРЂИВАЊЕ ЦЕНЕ КОШТАЊА УЧИНАКА^{1,2}

Закон о рачуноводству прописује три нормативна основа којима се уређују признавање, вредновање, презентација и обелодањивање позиција у финансијским извештајима привредних субјеката, што се односи и на вредновање залиха учинака (недовршених производа и услуга и готових производа). То су:

- пуне МСФИ;
- МСФИ за МСП, и
- Правилник за микро правна лица.

Пуне МСФИ обавезно примењују велика правна лица, а средња и мала правна лица имају могућност да се одреде за то да ли ће примењивати МСФИ за МСП или пуне МСФИ. Такође, и микро и друга правна лица и предузетници разврстани у микро правна лица, имају могућност да се одреде за то да ли ће примењивати Правилник за микроправна лица, МСФИ за МСП или пуне МСФИ. У зависности од регулативе коју примењују у складу са усвојеном рачуноводственом политиком, вредновање залиха врши се применом следеће регулативе:

1) субјекти који примењују пуне МСФИ, вредновање залиха недовршене производње и готових производа врше у складу са МРС 2 – Залихе, МРС 41 – Пољопривреда, МСФИ 15 – Приход од уговора са купцима и другим релевантним МРС;

2) субјекти који примењују МСФИ за МСП вредновање залиха недовршене производње, услуга и готових производа врше у складу са Одељком 13 Залихе, Одељком 23 Приход, Одељком 34 Специјализоване активности и другим релевантним одељцима МСФИ за МСП;

3) микро и друга правна лица и предузетници који примењују Правилник за микроправна лица, одмеравају залихе у складу са чл. 26. и 27. тог правилника на сличан начин како је прописано Одељком 13 МСФИ за МСП.

Према наведеној регулативи, залихе се одмеравају на исти начин, тј. по нижем износу између набавне вредности/цене коштања и процењене продајне цене умањене за трошкове довршења и продаје.

Међутим, при утврђивању цене коштања залиха, постоји разлика између МСФИ за МСП у односу на пуне МСФИ и Правилник за микро правна лица у третману трошкова позајмљивања, и то:

- параграф 25.2 МСФИ за МСП не дозвољава да се у цену коштања залиха укључе трошкови позајмљивања (камата и други трошкови који су настали у вези са позајмљивањем средстава);
- параграф 2.17 МРС 2 прописује да се трошкови позајмљивања укључују у вредност залиха под условима прописаним МРС 23. Такође, и чланом 26. Правилника за микро правна лица, прописано је да се трошкови позајмљивања који су директно приписиви стицању или производњи залиха укључују у набавну вредност.

Цену коштања залиха чине трошкови производње (конверзије) и други настали трошкови неопходни за довођење залиха на њихово садашње место и стање.

Процењена продајна цена умањена за трошкове довршења и продаје је процењена продајна цена

1 У „Службеном гласнику РС“, бр. 123/20, објављен је превод МСФИ који се примењују почев од састављања финансијских извештаја на дан 31. децембра 2021. године.

2 У „Службеном гласнику РС“, бр. 89/20, објављен је нови Правилник о начину признавања, вредновања, презентације и обелодањивања позиција у појединачним финансијским извештајима микро и других правних лица, који се примењује почев од финансијских извештаја који се састављају на дан 31. децембра 2021. године.

ОБРАЧУН НАБАВНЕ ВРЕДНОСТИ ПРОДАТЕ РОБЕ

Рачуноводствена регулатива којом је уређено одмеравање залиха није се мењала у односу на претходни период, па се објашњење која дајемо у наставку не разликују у односу на она која смо давали ранијих година.

1. Књиговодствено обухватање залиха робе у складу са МРС, МСФИ за МСП и Правилником за микро правна лица

Залихе робе се, према одредбама МРС 2 – *Залихе*, мере по набавној вредности или по нето остваривој вредности, уколико је нето остварива вредност нижа. Када се роба набавља, она се почетно вреднује по набавној вредности, а приликом билансирања утврђује се да ли је нето остварива вредност нижа и онда се, евентуално, залихе исказују по тој вредности.

Калкулација у трговини (lat. calculatio – срачунавање, прерачун) представља поступак израчунавања структуре набавне цене и продајне цене трговинске робе. Калкулација набавне или продајне цене саставља се посебно за сваку набавку робе и представља основ за књижење у финансијском књиговодству.

Калкулација набавне вредности има за циљ да утврди трошкове трговца који су настали до момента ускладиштења робе у складиште, односно продавницу. Набавна вредност **робе не представља трошак периода у којем је роба набављена, већ трошак периода у којем је роба продата**, у складу са начелом узрочности прихода и расхода.

Набавну вредност робе чине сви трошкови набавке и други настали трошкови неопходни за довођење залиха на њихово садашње место и стање (МРС 2, став 10). Сама структура набавне вредности робе састоји се од нето фактурне вредности и зависних трошкова набавке.

Трошкови набавке обухватају куповну цену, увозне дажбине и друге порезе (осим оних који се могу накнадно повратити од пореских органа), трошкове превоза, манипулативне трошкове (утовар, претовар, истовар и сл.) и друге трошкове који се могу директно

приписати стицању робе. **Попуст, рабати и друге сличне ставке одузимају се при утврђивању трошкова набавке.** Уколико би се они књижили на други начин дошло би до нереалног исказивања набавне вредности продате робе и вредности робе на залихама, што ћемо објаснити у примеру бр. 2. у наставку текста.

У трошкове набавке се не могу укључити курсне разлике директно настале приликом недавне набавке робе из иностранства у случају велике девалвације или депресијације вредности домаће валуте против којих не постоји ниједно практично средство заштите и које утичу на обавезе које се не могу измирити (МРС 21 – Ефекти промена девизних курсева).

Трошкови камата и други трошкови позајмљивања се могу укључити у зависне трошкове набавке, у складу са МРС 23 – Трошкови позајмљивања, једино у случајевима када се ради о роби код које је потребан значајан временски период за довођење у стање погодно за продају (некретнине, већи објекти и сл.) и када се трошкови позајмљивања могу непосредно приписивати стицању такве робе. Међутим, роба која је у моменту стицања (набавке) спремна за употребу (продају), не испуњава услове за укључивање трошкова позајмљивања (нема третман квалификованих средстава, односно средстава која испуњавају услове), па, према томе, **нема могућности да се у зависне трошкове набавке такве робе укључе трошкови позајмљивања.**

Принципи на којима је заснована садржина одељка 13 – Залихе у МСФИ за МСП се у потпуности подударају са садржином МРС 2 – Залихе. По овом питању, рачуноводствена правила у Правилнику за микро и друга правна лица су усаглашена са МСФИ за МСП.

За разлику од МРС 23, Одељак 25 МСФИ за МСП прописује другачији третман трошкова камата код средстава која се капитализују (изграђују или припремају за продају у дужем периоду времена).

Одељак 25 МСФИ за МСП не дозвољава да се трошкови камата и други трошкови које субјект има по основу позајмљених средстава која

ПРОЦЕЊИВАЊЕ ПО ФЕР ВРЕДНОСТИ

У овом чланку објашњена је процена по фер вредности материјалних и нематеријалних облика имовине – основних средстава, инвестиционих некретнина, нематеријалних улагања и биолошких средстава. О процени по фер вредности финансијских пласмана и хартија од вредности детаљније пишемо у посебном чланку.

У чланку је објашњено рачуноводствено обухватање процене фер вредности у складу са комплетним МСФИ, док је на специфичности МСФИ за МСП и за микроправна лица посебно указано.

Овај чланак разматра пре свега начин рачуноводног евидентирања ефеката процене по фер вредности основних средстава, нематеријалне имовине и биолошких средстава у складу са оквиром за финансијско извештавање у Србији. Сам поступак процене по фер вредности, методе које се користе, хијерархија фер вредности и слично уређени су *МСФИ 13 Одмеравање фер вредности* о коме смо писали у ПС 21-22/2014.

1. ПРОЦЕНА НЕКРЕТНИНА, ПОСТРОЈЕЊА И ОПРЕМЕ ПО ПОШТЕНОЈ (ФЕР) ВРЕДНОСТИ

Сагласно са МРС 16, привредно друштво и друго право лице има могућност избора да ли ће накнадно мерење након почетног признавања да врши по набавној вредности или по цени коштања (модел набавне вредности), или по поштеној (фер) вредности (модел ревалоризације).

Изабрани модел треба утврдити општим актом (правилником) о рачуноводству и рачуноводственим политикама и он се примењује доследно – у дужем временском периоду (више година).

Уколико се пословни субјект определио за **модел набавне вредности** исказана вредност ставке некретнина постројења и опреме у билансу стања

представља набавну вредност или цену коштања умањену за исправку вредности по основу амортизације и исправку вредности по основу обезвређења. Ако је модел набавне вредности изабран, не врши се процена по поштеној вредности.

По **моделу ревалоризације** вредност по којем се ставка некретнине, постројења и опреме исказује у билансу стања представља процењену фер вредност на дан ревалоризације, умањену за укупан износ исправки по основу амортизације и укупан износ исправки по основу губитака због обезвређења.

По првој верзији МСФИ за МСП, мала и средња правна лица у Србији некретнине, постројења и опрему могу да вреднују искључиво по моделу набавне вредности. Међутим, у складу са извршеним изменама Одељка 17 у другој верзији МСФИ за МСП, дозвољена је примена модела ревалоризације за процењивање некретнина, постројења и опреме. Ове измене су званично преведене и објављене у нашој земљи у октобру 2018. године са применом од 2019. године. Дозвољена је била и њихова ранија примена код састављања финансијских извештаја за 2018. годину (као што је могла и претходне две године), ако се тако одлучи.

Уколико се мало или средње правно определи за примену измењеног одељка 17 МСФИ за МСП и жели да врши билансно исказивање некретнина, постројења и опреме по фер вредности са стањем на дан 31.12.2022. године, потребно је да надлежни орган управе усвоји измену општег акта о рачуноводству којом ће се извршити промена рачуноводствене политике и прелазак са модела набавне вредности на модел ревалоризације у складу са пар. 17.15Б–Д МСФИ за МСП.

РАЧУНОВОДСТВЕНО ОБУХВАТАЊЕ ДРЖАВНИХ ДАВАЊА

У зависности од професионале регулативе за рачуноводствено извештавање коју пословни субјекти примењују, рачуноводствено обухватање државних давања врши се у складу са:

- МРС 20 – *Рачуноводствено обухватање државних давања и обелодањивање државне помоћи*;
- Одељком 24 МСФИ за МСП – *Државна давања*, и
- Чл. 15, 18. и 40. *Правилника о начину признавања, вредновања, презентације и обелодањивања позиција у појединачним финансијским извештајима микро и других правних лица* (у даљем тексту: Правилник за микро правна лица или Правилник).

Код лица која су финансијске извештаје за 2021. годину састављала у складу са пуним МСФИ, МСФИ за МСП или Правилником, при чему су исту регулативу примењивала и у 2022. години, **рачуноводствени третман државних давања остаје непромењен**, будући да у поменутих регулативама није било измена.

Међутим, скрећемо пажњу на то да привредни субјекти, који су у 2020. години примењивали стари Правилник за микро правна лица, при чему финансијске извештаје, почев од оних који се односе на 2021. годину, састављају у складу са новим Правилником, државна давања рачуноводствено обухватају на другачији начин. О преласку са старих на нова правила признавања државних давања код ових субјеката детаљно смо писали у ПС 2 и 3/22.

Када је реч о актуелним темама, у овом чланку дајемо поновни осврт на рачуноводствени третман државних давања која су у виду финансијске подршке добили обвезници фискализације, узимајући у обзир нову *Уредбу о утврђивању програма финансијске подршке обвезницима фискализације за усклађивање пословања са законом којим се уређује фискализација („Службени гласник РС“, бр. 32/2022)*, која је донета у марту 2022. године.

1. Рачуноводствено обухватање државних давања код лица која примењују пуне МСФИ

1.1. Појам државних давања

Државна давања представљају **помоћ државе** у облику преноса ресурса ентитету по основу испуњених извесних услова у прошлости или будућности који се односе на пословне активности ентитета. Под државом се у овом контексту подразумевају влада, државне агенције и слична тела, било да су локална, национална, било интернационална.

Државна давања не укључују оне облике државне помоћи који се не могу у разумној мери вредносно исказати, као и трансакције са државом које се не могу разликовати од уобичајених пословних трансакција ентитета.

Примери помоћи где се не може поуздано одредити вредност су бесплатни технички или маркетиншки савети и обезбеђење гаранција.

Пример помоћи која се не може разликовати од уобичајених пословних трансакција ентитета је државна политика набавке по основу које је настао део продаје ентитета. Постојање користи би могло бити неоспорно, али сваки покушај раздвајања пословних активности од државне помоћи би, такође, могао да буде прилично произвољан.

Државна давања се понекад другачије називају, на пример, дотације, субвенције или премије.

Државна помоћ су мере предузете од стране државе са намером да пружи економску корист специфичну за ентитет или скуп ентитета који испуњавају одређене критеријуме. То значи да се државном помоћи не сматрају посредно пружене користи од стране државе кроз акције које утичу на опште услове привређивања, попут наметања конкурентима ограничења у привређивању или обезбеђивања инфраструктуре у областима у развоју (нпр., кроз побољшање опште транспортне и комуникацијске мреже и пружање погодности, као што је изградња мреже за одводњавање

РЕЗЕРВИСАЊА ЗА ТРОШКОВЕ И РИЗИКЕ

Рачуноводствена правила у погледу признавања и одмеравања резервисања за трошкове и ризике углавном су међусобно усаглашена у МРС 37, Одељку 21 МСФИ за МСП и у Правилнику о начину признавања, вредновања, презентације и обелодањивањима позиција у појединачним финансијским извештајима микро и других правних лица („Службени гласник РС“, бр. 89/2020 – у даљем тексту: Правилник за микро и друга правна лица). Највећа разлика је у погледу обавеза обелодањивања информација у Напоменама уз финансијске извештаје, јер су упутства за потребе обелодањивања у МРС 37 уређена нешто детаљније у односу на она у Одељку 21 МСФИ за МСП, односно у односу на она у члану 46. Правилника за микро и друга правна лица¹. Постоје и друге мање значајне разлике и њих посебно истичемо у наставку.

Кад је реч о овим резервисањима, нема никаквих измена у односу на прошлу годину.

Правна лица и предузетници који финансијске извештаје за 2022. годину састављају у складу са МСФИ за МСП или у складу са Правилником за микро и друга правна лица, резервисања за трошкове и ризике врше на исти начин као и прошле године, будући да по овом питању није било измена.

Лица која приликом састављања финансијских извештаја за 2022. годину примењују пуне МСФИ у овом домену поступају на исти начин као и претходне године, уз подсећање на то да је један део резервисања из делокруга МРС 37 прешао раније у делокруг других стандарда (нарочито МСФИ 15² и МСФИ 16³).

У погледу пореског признавања ових резервисања, у складу са Законом о порезу на добит који се примењује за 2022. годину, није било промена у односу на 2021. годину.

Ова резервисања се, по правилу, исказују на рачунима групе 40 – Дугорочна резервисања, односно на рачуну 467 – Обавезе за краткорочна резервисања⁴.

Тоцифрени рачуни на којима се евидентирају резервисања, као и са њима у вези рачуни прихода и расхода, нису се мењали у односу на претходну годину (у примени су одредбе Правилника о Контном оквиру и садржини рачуна у Контном оквиру за привредна друштва, задруге и предузетнике⁵, односно одредбе Правилника о Контном оквиру и садржини рачуна у Контном оквиру за друга правна лица⁶).

1. Појам и признавање резервисања

Резервисање се дефинише као обавеза која је неизвесна у погледу рока измирења и/или износа који ће бити измирен.

Дакле, неизвесност рока и/или износа обавеза су особине резервисања по којима се оне разликују од осталих обавеза. Због те неизвесности резервисања се у финансијским извештајима објављују одвојено од осталих обавеза.

Увођење резервисања се, по правилу, везује за **начело узрочности прихода и расхода**⁷ и за **начело опрезности**⁸.

Да би резервисање било признато као садашња обавеза (обавеза на дан састављања финансијских извештаја), морају бити испуњена **три услова**:

1. Пословни субјект има садашњу обавезу (законску или изведену) која је настала као резултат прошлог догађаја;

2. Вероватно је да ће одлив ресурса, који садрже економске користи, бити потребан за измирење обавеза, и

1 Имајући у виду одредбе члана 46. Правилника за микро и друга правна лица, пословни субјекти који примењују тај правилник, а у вези са резервисањима за трошкове и ризике, могу обелоданити исте информације као и они који примењују МСФИ за МСП.

2 На пример, када купац нема опцију куповине гаранције одвојено од производа или услуга, продавац треба да је рачуноводствено обухвати у складу са МРС 37, али када та опција постоји, или када обећана гаранција (или неки њен део) пружа и неку услугу купцу осим уверавања да је добро или услуга у складу са договореном спецификацијом, онда се та гаранција рачуноводствено обухвата у складу са МСФИ 15. Такође, продаја са правом повраћаја рачуноводствено се обухвата код продавца у складу са МСФИ 15. О МСФИ 15 писали смо у ПС 22 и 23/20, 7/21 и 17/21

3 О МСФИ 16 писали смо у ПС 20/20, 8/21, 13/21 и 9/22. Такође, у новембру 2022. године издали смо детаљан Приручник за примену МСФИ 9, МСФИ 15 и МСФИ 16.

4 МРС 37, Одељак 21 МСФИ за МСП и Правилник за микро и друга правна лица не праве поделу резервисања на дугорочна и краткорочна. Више о томе да ли ће се неко резервисање исказивати у оквиру дугорочних или краткорочних обавеза пишемо у тачки 13. овог чланка.

5 „Службени гласник РС“, бр. 89/2020.

6 „Службени гласник РС“, бр. 89/2020.

7 Ради се о томе да се за приходе текућег периода везују расходи по основу свих издавања која ће настати у будућим периодима као последица прихода текућег периода, и која се као таква признају као расходи текућих периода.

8 Опрезност представља захтев да **имовина и/или приходи не буду прецењени**, као и захтев да **обавезе и/или расходи не буду потцењени**. Наглашавамо да коришћење опрезности не дозвољава намерно потцењивање имовине и/или прихода, нити дозвољава намерно прецењивање обавеза и/или трошкова.

ОБРАЧУН РЕЗЕРВИСАЊА ЗА ОТПРЕМНИНЕ ПРИЛИКОМ ОДЛАСКА У ПЕНЗИЈУ ЗА 2022. ГОДИНУ

О резервисањима за отпремнине приликом одласка у пензију, јубиларним наградама и другим резервисањима по основу примања запослених, детаљно смо писали у ПС 23/16. Тада смо дефинисали појам резервисања у складу са МРС 19 и Одељком 28 МСФИ за МСП, истакли разлике у захтевима између ова два стандарда, указали на то која се резервисања могу исказати у нашим условима и поновили бројна ограничења за њихово увођење, дали смернице за њихово утврђивање и сагледали порески аспект. Поред тога, указали смо на то **која су правна лица обавезна да уводе овај вид резервисања а која нису, као и чиме се руководити приликом доношења одлуке о томе да ли уводити резервисања или не.**

О овим врстама резервисања писали смо детаљно и у нашем Приручнику за примену контног оквира за привредна друштва, задруге и предузетнике у складу са МСФИ за МСП и Правилником за микро правна лица (издање из новембра 2021. године).

Када је реч о овим резервисањима, нема никаквих измена у односу на прошлу годину у смислу правила и принципа њиховог обрачунавања и начина евидентирања у пословним књигама.

Такође, у погледу пореског признавања ових резервисања, у складу са Законом о порезу на добит који се примењује за 2022. годину, није било промена у односу на 2021. годину.

У наставку дајемо **препоруке у погледу актуарских претпоставки за 2022. годину**, које у нашим условима, према нашем мишљењу, могу да задовоље захтеве МРС 19 и МСФИ за МСП, као и одређена **објашњења за боље разумевање и коришћење модела за обрачун резервисања за отпремнине приликом одласка у пензију (у даљем тексту: отпремнине)** за она лица која имају обавезу утврђивања, исказивања и обелодањивања ових резервисања. Поред тога, дајемо

и **примере књижења и обелодањивања** у складу са МРС 19 за оне који примењују пуне МСФИ и у складу са Одељком 28 МСФИ за МСП за оне које примењују МСФИ за МСП.

Желимо да истакнемо да **пословни субјекти који своје финансијске извештаје за 2022. годину састављају у складу са Правилником о начину признавања, вредновања, презентације и обелодањивањима позиција у појединачним финансијским извештајима микро и других правних лица („Службени гласник РС“, бр. 89/2020 – у даљем тексту: Правилник за микро и друга правна лица) немају обавезу**, али имају право да изврше ову врсту резервисања на основу члана 33. став 1. тачка 4) и члана 7. став 3 тог правилника¹, а процењивање износа врши се на основу веродостојне документације и то на начин уређен општим актом пословног субјекта (правилником о рачуноводству и рачуноводственим политикама). Ова категорија пословних субјеката могла је да врши (имала је право, не и обавезу) ова резервисања и у претходним пословним годинама.

1. Препоруке у погледу актуарских претпоставки

Актуарске претпоставке на којима модел за обрачун почива треба да представљају најбољу процену варијабли, које ће одредити коначни износ резервисања. С обзиром на то да се актуарске пројекције односе на будуће догађаје и да су базиране на претпоставкама, оне не морају остати непромењене током целог периода пројекције. Стога се процена резервисања поново врши

¹ Ова врста резервисања могла би се сврстати у „друга“ резервисања. Такође, у случају када за конкретну ситуацију и трансакцију нису прописана одговарајућа начела и правила одредбама Правилника за микро и друга правна лица, пословни субјект може применити критеријуме за признавање и вредновање имовине, **обавеза**, прихода и **расхода** и резултата пословања који су прописани МСФИ за МСП, односно пуним МСФИ.

ПРОЦЕЊИВАЊЕ МОНЕТАРНИХ СТАВКИ У СТРАНОЈ ВАЛУТИ И СА ВАЛУТНОМ КЛАУЗУЛОМ НА ДАН БИЛАНСА

1. Основи процењивања монетарних ставки

Монетарне ставке представљају пласмани, потраживања, новчана средства и обавезе које се наплаћују или плаћају у одређеном броју новчаних јединица домаће или стране валуте. Монетарне ставке које гласе на домаћу валуту (динаре), у смислу новчаних јединица у којима се наплаћују или плаћају, у билансу се исказују у номиналној вредности динара исказаних на дан трансакције, односно на дан настанка пословне промене, што значи да се на дан биланса не прерачунавају у нову динарску вредност, осим ако не подлежу обавези обезвређења.

За разлику од монетарних ставки у домаћој валути, монетарне ставке које гласе на страну валуту и монетарне ставке са уговореном валутном клаузулом, прерачунавају се на сваки дан трансакције и на дан биланса у нову вредност утврђену по важећем курсу размене домаће и стране валуте на коју гласе те монетарне ставке.

Процењивање монетарних ставки уређено је:

- МРС 21 – Ефекти промене девизних курсева („Службени гласник РС“, бр. 123/20);
- Одељком 30 – Превођење страних валута из МСФИ за МСП („Службени гласник РС“, бр. 83/18);
- Правилником о начину признавања, вредновања, презентације и обелодањивања позиција у појединачним финансијским извештајима микро и других правних лица („Службени гласник РС“, бр. 89/20, у даљем тексту: *Правилник за МПЛ*).

У сва три наведена рачуноводствена прописа на исти начин уређено је одмеравање монетарних ставки у страниој валути и ставки са уговореном валутном клаузулом, што је значајно за оне који састављају финансијске извештаје за различите субјекте који примењују било који од наведених прописа.

У наведеним прописима дате су следеће дефиниције монетарних ставки.

Према параграфу 8 МРС 21, *монетарне ставке* представљају **новчане јединице које се поседују и имовина и обавезе које ће бити примљене или исплаћене у фиксном или одредивом броју новчаних јединица**. На исти начин дефинисане су монетарне ставке у Речнику појмова који је саставни део МСФИ за МСП.

У *Правилнику за МПЛ*, није експлицитно дата дефиниција монетарних ставки, већ је на исти начин као и наведеним стандардима прописан начин процењивања позиција финансијских извештаја које гласе на страну валуту или су уговорене са валутном клаузулом и које по дефинисаним својствима спадају у монетарне ставке.

Почетно признавање трансакција које су исказане у страниој валути врши се прерачунавањем износа стране валуте у домаћу валуту применом *девизног курса* функционалне валуте и стране валуте на *датум трансакције*. *Девизни курс* је однос размене између две валуте. *Датум трансакције* је датум на који се трансакција по први пут квалификује за признавање у складу са МСФИ.

У циљу правилног превођења трансакција и салда исказаних у страним валутама у домаћу валуту, на датум састављања финансијских извештаја мора се извршити класификација билансних ставки на *монетарне* (новчане) и *немонетарне* (неновчане) ставке. Класификација позиција Биланса стања на *монетарне* и *немонетарне* ставке је од **круцијалног** значаја за њихово правилно процењивање на дан биланса, поготову када су те позиције настале по основу трансакција извршених у страниој валути или трансакција у динарима са уговореном валутном клаузулом.

Превођење **монетарних** и **немонетарних** ставки исказаних у страниој валути у домаћу валуту на дан биланса прописано је на исти начин параграфом 23. МРС 21 и параграфом 30.9 МСФИ за МСП, који гласе:

ОБЕЗВРЕЂИВАЊЕ ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА НА КРАЈУ 2022. ГОДИНЕ У СКЛАДУ СА МСФИ 9

Обезвређивање финансијских средстава које је прописано у МСФИ 9 – *Финансијски инструменти*, заснива се на комплексним и доследним захтевима спровођења начела опрезности приликом одмеравања периодичног резултата пословања у односу на ранији МРС 39 – *Финансијски инструменти – признавање и одмеравање*. МСФИ 9 посебно ставља акценат на принцип импаритета који захтева признавање губитака на финансијским инструментима у тренутку њиховог настанка чак и када ти губици нису тржишно верификовани. Сам тренутак настанка губитка на финансијским инструментима МСФИ 9 поставља на другачији начин у односу на МСР 39 који захтева признавање губитака на финансијским инструментима тек када настану. МСФИ 9 полази од чињенице да губици на финансијским инструментима настају током укупног очекиваног века трајања финансијског инструмента, тј. од момента признавања финансијског инструмента па све до његовог гашења, односно престанка признавања. Ово је из тог разлога што се вредност финансијских инструмента, који садрже значајну компоненту финансирања, одмерава висином ефективне каматне стопе која се утврђује за очекивани век трајања финансијског инструмента уз уважавање временске вредности новца. На пример, ако зајмодавац одобри позајмицу на период дужи од годину дана уз ефективну каматну стопу од 10% и по тој стопи утврди приход за прву годину, а у другој години када престане признавање финансијског инструмента, за период трајања тог инструмента оствари ефективну каматну стопу од 5% (због немогућности наплате дела новчаних токова, смањења уговорне променљиве каматне стопе и сл.), резултат пословања зајмодавца за прву годину биће прецењен а за другу потцењен, због реализованих кредитних губитака који су се из прве године прелили у другу годину начином њиховог признавања, односно временског алоцирања. Због тога, МСФИ 9 захтева да се очекивани кредитни губици финансијског инструмента признају за очекивани век

трајања финансијског инструмента, почев од дана признавања па до дана престанка признавања финансијског инструмента. Такав приступ треба да обезбеди да се приход од финансијског инструмента за очекивани век трајања утврди под истим критеријумима, односно применом исте ефективне каматне стопе.

Правила обезвређивања финансијских инструмената која су прописана у МСФИ 9, примењују се и на потраживања од купаца и **уговорна средства**¹ која се признају према МСФИ 15 – *Приходи од уговора са купцима* и на потраживања по основу лизинга у складу са МСФИ 16 – *Лизинг*. За ова финансијска средства са значајном компонентом финансирања примењују се општа правила као и за све финансијске инструменте са значајном компонентом финансирања, док се посебна поједностављена правила примењују на финансијска средства која не садрже значајну компоненту финансирања, као и за она чији је очекивани век трајања до годину дана или краће. Одмеравање губитака на потраживањима од купаца заснива се на вероватноћи да од првог дана признавања потраживања од купаца постоји одређени проценат тих потраживања која су обезвређена, односно на којима је од првог дана признавања настао губитак услед ненаплативости, било у целини, било делимично. На то указује чињеница да у сваком портфељу потраживања од купаца постоје потраживања која нису наплаћена и која се преносе из периода у период док се коначно не отпишу као ненаплатива. Због тога МСФИ 9 захтева од субјекта да на дан биланса утврди износ вероватне ненапла-

1 У Прилогу А – Дефиниција појмова који је саставни део МСФИ 9, „**уговорна средства**“ (енг. contract assets) дефинисана су као „она права која МСФИ 15 *Приходи од уговора са купцима* означава за рачуноводствено обухватање у складу са овим стандардом за сврхе признавања и одмеравање добитака или губитака по основу умањења вредности.“ У МСФИ 15 енглески термин „contract assets“ преведен је као „имовина по основу уговора“, па треба имати у виду то да је реч о истој билансној ставци која је различито преведена у МСФИ 15 и МСФИ 9.

ДОГАЂАЈИ НАКОН ДАТУМА БИЛАНСА СТАЊА

У финансијским извештајима рачуновођа треба да прикаже стање на дан биланса и да укључи све пословне промене до дана биланса.

Поред тога, приликом састављања завршног рачуна потребно је узети у обзир и одређене пословне промене које су се десиле после дана биланса, а до дана одобравања финансијских извештаја од стране управе.

Предмет овог текста је рачуноводствено обухватање и евидентирање пословних промена, тј. догађаја након дана биланса у складу са захтевима МРС 10 Догађаји после извештајног периода, као и у складу са МСФИ за МСП (одељак 32 Догађаји после извештајног периода) и Правилником за микроправна лица (члан 11). **Нема никаквих разлика у третману догађаја након датума биланса стања између комплетних МСФИ на једној и у МСФИ за МСП и Правилника за микроправна лица на другој страни.**

1. ДАТУМ ОДОБРАВАЊА И ДАТУМ УСВАЈАЊА ФИНАНСИЈСКИХ ИЗВЕШТАЈА

МРС 10 догађаје након дана биланса стања дефинише као оне повољне или неповољне догађаје који настану између краја извештајног периода и дана када су финансијски извештаји одобрени за издавање.

За догађаје настале после датума биланса стања битан је датум одобравања финансијских извештаја јер се догађајима након датума биланса стања сматрају пословне промене настале после 31.12.2022. године до тог датума.

У нашој земљи, где се за велику већину привредних субјеката пословна и извештајна година поклапа са календарском годином и дан биланса је 31.12, догађаји након дана биланса су догађаји (пословне промене) настале у раздобљу од 1.01. наредне године до дана када се финансијски извештаји одобравају од стране директора, одбора директора или другог органа.

За правилну примену МРС 10 одељка 32 МСФИ за МСП и члана 11. Правилника за микроправна лица

потребно је правити разлику између одобравања и усвајања финансијских извештаја, односно датума одобравања и датума усвајања финансијских извештаја.

Финансијске извештаје одобравају директор, одбор директора и други орган правног лица, односно предузетник.

Датум одобравања финансијских извештаја од стране управе обавезно се обелодањује у Напоменама уз финансијске извештаје. Корисно је да директор, одбор директора, предузетник или други орган управе који одобрава финансијске извештаје донесе посебну одлуку у којој се наводи датум под којим су финансијски извештаји одобрени за издавање и достављање надлежним институцијама. То је одређени датум током године, а најкасније до 31. марта 2023. године, а значајан је за полагање рачуна јер се пословне промене настале од 1. јануара до датума одобравања финансијских извештаја сматрају догађајима након дана биланса.

Догађаји после датума одобравања финансијских извештаја до дана усвајања и предаје завршног рачуна не сматрају се догађајима након дана биланса стања.

Сагласно са параграфом 17. МРС 10, правно лице у Напоменама уз финансијске извештаје обелодањује датум када су финансијски извештаји одобрени за издавање и ко је то одобрење дао. Уколико власници правног лица или друга лица имају право на измене и допуне финансијских извештаја, у Напоменама се обелодањује и та чињеница.

Идентично је прописано параграфом 32.9 МСФИ за МСП, као и чланом 11. став 3. Правилника за микро и друга правна лица.

Пример:

Одбор директора ДОО донео је одлуку о одобравању финансијских извештаја у којој је као датум

САСТАВЉАЊЕ ОБРАЗАЦА ФИНАНСИЈСКИХ ИЗВЕШТАЈА ЗА ПРИВРЕДНА ДРУШТВА, ЗАДРУГЕ И ПРЕДУЗЕТНИКЕ (ИСКАЗИВАЊЕ ПОДАТАКА У ОБРАСЦИМА ФИНАНСИЈСКИХ ИЗВЕШТАЈА)

Редовни годишњи финансијски извештаји за 2022. годину састављају се по истим правилима у односу на претходну годину.

Почев од финансијских извештаја за 2021. годину састављају се и достављају Агенцији за привредне регистре (у даљем тексту: Агенција) у складу са Законом о рачуноводству („Службени гласник РС“, бр. 73/19 и 44/21, у даљем тексту: Закон) и подзаконским прописима донетим на основу тог закона.

Садржина и форма образаца, као и садржина позиција у обрасцима финансијских извештаја за привредна друштва, задруге и предузетнике који пословне књиге воде по систему двојног књиговодства (у даљем тексту: правна лица и предузетници) прописани су Правилником о садржини и форми образаца финансијских извештаја и садржини и форми обрасца Статистичког извештаја за привредна друштва, задруге и предузетнике („Службени гласник РС“, бр. 89/20) у даљем тексту: Правилник о обрасцима).

Обрасци финансијских извештаја су:

– Биланс стања (Извештај о финансијској позицији у смислу Међународног рачуноводственог стандарда 1 Презентација финансијских извештаја – у даљем тексту: МРС 1),

– Биланс успеха (Извештај о добитку или губитку у смислу МРС 1),

– Извештај о осталом резултату (Извештај о укупном осталом резултату у смислу МРС 1),

– Извештај о токовима готовине,

– Извештај о променама на капиталу, и

– Напомене уз финансијске извештаје.

Уз редовне годишње финансијске извештаје саставља се и Статистички извештај.

Обим финансијских извештаја првенствено зависи од величине обвезника извештавања, осим за друга правна лица код којих је битна и регулатива

коју она примењују, о чему смо детаљније писали у чланку: „Састављање, достављање и јавно објављивање финансијских извештаја за 2022. годину“, који је објављен у ПС 1/23.

Одредбе Правилника о обрасцима односе се на сва правна лица, осим на Народну банку Србије, банке, друштва за осигурање, даваоце финансијског лизинга, добровољне пензијске фондове и друштва за управљање добровољним пензијским фондовима, инвестиционе фондове и друштва за управљање инвестиционим фондовима, Централни регистар, депо и клиринг хартија од вредности, берзе и брокерско-дилерска друштва, као и на друга правна лица дефинисана Законом.

Одредбе Правилника о обрасцима односе се и на институције електронског новца, платне институције, друштва за посредовање у осигурању, друштва за заступање у осигурању и предузетнике – заступнике у осигурању.

Одредбе овог правилника односе се и на:

1) предузетнике који у складу са Законом пословне књиге воде по систему двојног књиговодства;

2) друга правна лица која добровољно примењују Међународни стандард финансијског извештавања за мала и средња правна лица (у даљем тексту: МСФИ за МСП), односно Међународне стандарде финансијског извештавања (у даљем тексту: МСФИ);

3) правна лица и предузетнике обвезнике примене овог правилника у поступку стечаја или ликвидације;

4) огранке и друге организационе делове правних лица са седиштем у иностранству, који обављају привредну делатност у Републици Србији, ако посебним прописима није друкчије уређено;

5) стечајне масе стечајних дужника над којима је обустављен, односно закључен поступак стечаја, осим ако нису у питању стечајне масе банака, друштва за осигурање, даваоца финансијског лизинга, пензијских фондова и друштва за управљање добровољним

ОБРАЧУН ПОРЕСКЕ АМОРТИЗАЦИЈЕ ЗА 2022. ГОДИНУ

Обрачун пореске амортизације уређен је одредбама чл. 10. и 10а Закона о порезу на добит правних лица („Службени гласник РС“, бр. 25/01, . . . и 118/21 – у наставку: ЗПДПЛ) за стална средства стечена до краја 2018. године, односно одредбама члана 10б истог закона за стална средства стечена почев од 2019. године. У циљу додатних прецизирања, појашњења и вршења одговарајућих обрачуна пореске амортизације у складу са чл. 10. и 10а ЗПДПЛ, примењује се Правилник о начину разврставања сталних средстава по групама и начину утврђивања амортизације за пореске сврхе („Службени гласник РС“, бр. 116/04, . . . и 8/19 – у наставку: Стари Правилник), док су неопходна прецизирања и појашњења у вези са обрачуном пореске амортизације у складу са чланом 10б ЗПДПЛ дата Правилником о амортизацији сталних средстава која се признаје за пореске сврхе („Службени гласник РС“, бр. 93/19 – у наставку: Нови Правилник).

Обрачун амортизације која се признаје као расход за пореске сврхе за 2022. годину врши се **применом истих правила** и поступака као за претходне две године, имајући у виду то да се наведени порески прописи нису мењали.

Поступак обрачуна пореске амортизације, односно амортизације која се признаје као расход за пореске сврхе за 2022. годину, објаснићемо посебно за:

- стална средства стечена закључно са 31. децембром 2018. године применом „стarih“ правила;
- стална средства стечена од 1. јануара 2019. године применом „нових“ правила, и
- стална средства стечена закључно са 31. децембром 2018. године на којима су почев од 1. јануара 2019. године завршена накнадна улагања која се у складу са рачуноводственим прописима капитализују, односно укључују у набавну вредности ових

средства, а која су обухваћена прелазним одредбама Старог Правилника.

Упоредни преглед „стarih“ и „нових“ правила за обрачун пореске амортизације дали смо у ПС 1/20.

Подсећамо на то да се **обрачун пореске амортизације** (како према „стarih“, тако и према „новим“ правилима) **врши за** стална средства, и то:

– **материјална средства** чији је век трајања дужи од једне године и која се сагласно са рачуноводственим прописима и рачуноводственим стандардима, у пословним књигама обвезника признају као **стална средства**, осим природних богатстава која се не троше (на пример, земљиште), и

– **нематеријална средства**, осим гудвила.

Рачуноводственим прописима дефинисано је да се одређено средство признаје као стално средство уколико је кумулативно испуњено следеће:

- од њега се очекује притицање будућих економских користи, и
- набавна вредност/цена коштања тог средства може се поуздано одмерити.

Поред тога, потребно је да набавна вредност/цена коштања средства прелази минималну вредност дефинисану интерним општим актом конкретног обвезника (тј. ону из Правилника о рачуноводству и рачуноводственим политикама), као критеријум за признавање сталних средстава, као и да је процењени век трајања средства дужи од годину дана.

Са друге стране, ставке које се сматрају залихама у складу са рачуноводственим прописима, **укључујући и стална средства намењена продаји (и групу за отуђење)**, не подлежу обрачуна пореске амортизације.

На крају уводног дела чланка, напомињемо да правна лица која порески биланс састављају на Обрацу ПБ 1, укупан износ **рачуноводствене амортиза-**

СПЕЦИФИЧНОСТИ ИСКАЗИВАЊА У ОБРАСЦУ ПОПДВ И РАЧУНОВОДСТВЕНОГ ЕВИДЕНТИРАЊА ЕЛЕКТРОНСКИХ ФАКТУРА БАНАКА

Од 1. јануара 2023. година почела је примена одредаба Закона о електронском фактурисању („Службени гласник РС“, бр. 44/21, . . . и 138/22) којима је прописана обавеза субјеката приватног сектора да другим субјектима приватног сектора издају електронске фактуре преко СЕФ. Наведено је имало за резултат велики број питања наших претплатника у вези са примљеним рачунима за пружене услуге банака за које у претходном периоду није постојала обавеза издавања, и то у погледу њиховог одобравања или одбијања преко СЕФ, начина и времена исказивања у Обрасцу ПОПДВ и ПДВ пријави, као и рачуноводственог евидентирања. Тим поводом настојаћемо да у наставку објаснимо начин поступања обвезника ПДВ у вези са наведеним питањима.

1. Обавезе банака у погледу издавања рачуна

У складу са чланом 25. Закона о порезу на додату вредност („Службени гласник РС“, бр. 84/2004, . . . и 138/22 – у даљем тексту: Закон о ПДВ) највећи број послова које обављају банке ослобођен је ПДВ без права на одбитак претходног пореза. Ту најчешће спадају услуге обављања платног промета, укључујући и услуге у вези са издавањем и коришћењем платних картица, услуге отварања, вођења и одржавања рачуна клијената, депозитни послови, кредитни послови и слично. Поред наведеног, банке често обављају и послове коју су опорезиве ПДВ, односно које се не могу сматрати прометом новца и капитала, као што су услуге слања извода и издавања различитих потврда, саветодавне услуге, омогућавање коришћења мобилних апликација и софтверских решења. Међутим, имајућу у виду то да се наведене услуге најчешће пружају као споредне услуге приликом реализације послова платног промета, отварања и вођења рачуна клијената, кредитних послова и слично, њихов порески третман одређен је пореским третманом главном промета.

Другим речима, по основу промета ових услуга банке примењују пореско ослобођење без права на одбитак претходног пореза, осим у случају када их пружају као независне услуге.

Са друге стране, на промет услуга изнајмљивања сефова, наплате потраживања, чувања и управљања хартијама од вредности, посредовања ¹приликом продаје инвестиционих јединица (за ралику од посредовања приликом продаје акција и удела), припремања и подношења документације Народној банци Србије за евидентирање кредитног посла са иностранством, односно регистрације кредитног задужења код Народне банке Србије на име добијања кредита из иностранства, банке су дужне да обрачунају ПДВ, имајућу у виду то да је у питању промет по основу којег није прописано пореско ослобођење.

У складу са чланом 42. Закона о ПДВ, обвезник ПДВ је дужан да изда рачун за сваки промет добара и услуга. Међутим, чланом 164. Правилника о порезу на додату вредност („Службени гласник РС“, бр. 37/21, . . . и 59/22 – у даљем тексту: Правилник о ПДВ) прописан је изузетак од обавезе издавања рачуна из члана 42. Закона о ПДВ за промет добара и услуга за који је у складу са чланом 25. Закона о ПДВ прописано пореско ослобођење без права на одбитак претходног пореза. Другим речима, до почетка примене одредаба Закона о електронском фактурисању, банке су издавале рачуне само за промет који је опорезив ПДВ.

За разлику од Правилника о ПДВ, Законом о електронском фактурисању **није прописано изузеће од издавања електронске фактуре за промет који је ослобођен ПДВ без права на одбитак претходног**

¹ Ова могућност није заживела од 1. јануара 2023. године као што је било предвиђено. У демо верзији ова опција је могућа од 12. јануара 2023. године. Међутим, у време писања овог чланка, она још није пренета у продукциону верзију, али се то очекује у скоријем периоду.

АЖУРИРАНЕ ПОРЕСКЕ КАТЕГОРИЈЕ У ПРИМЕНИ ОД 1. ЈАНУАРА 2023. ГОДИНЕ

Министарство финансија објавило је 30. децембра 2022. године измене у обухвату пореских категорија на својој интернет страници https://www.efaktura.gov.rs/view_file.php?file_id=318&cache=sr. Измене се примењују од 1. јануара 2023. године и односе се на следеће пореске категорије:

1. ОЕ – Није предмет опорезивања ПДВ 2, и
2. N – Анулирање.

1. Пореска категорија ОЕ – Није предмет опорезивања ПДВ 2

Уз ову пореску категорију наведено је следеће објашњење:

„Износи који се односе на пренос вишенаменских вредносних ваучера, на трансакције по основу којих лица из члана 9. ЗПДВ нису порески обвезници, који се не урачунавају у пореску основу у складу са чланом 17. став 4. тач. 2) и 3) ЗПДВ, који се односе на рате доспеле за плаћање после извршене трансакције, као и на остале трансакције и потраживања по основу којих не постоји обавеза обрачунавања ПДВ (нпр. испорука добара, односно пружање услуга без накнаде, која није предмет опорезивања ПДВ, потраживања по основу накнаде штете, уговорне казне, депозита итд).“

НАПОМЕНА:

За потраживања по основу преноса вишенаменских вредносних ваучера, накнаде штете, уговорне казне, депозита, камате за неблаговремено плаћање и друга потраживања по основу којих не постоји обавеза обрачунавања ПДВ, не постоји обавеза издавања електронске фактуре, осим када је захтев за исплату упућен субјекту јавног сектора.“

Другим речима, прецизирано је да када је реч о преносу вишенаменских вредносних ваучера не постоји обавеза издавања електронске фактуре (у даљем тексту: ЕФ). Изузетно, у наведеним случајевима постојаће обавеза издавања ЕФ уколико је захтев за исплату упућен субјекту јавног сектора, што представља усаглашавање са Законом о изменама и допунама Закона о електронском фактурисању („Службени гласник РС“, бр. 138/22) којим је прописано да обавезу издавања ЕФ имају субјекти приватног и јавног сек-

тора по основу, између осталог, захтева за исплату ка субјекту јавног сектора.

2. Пореска категорија N – Анулирање

Од 1. јануара 2023. године ова пореска категорија се користи за умањење износа за плаћање, односно анулирање података о промету добара и услуга који се:

1. Врши без накнаде (независно од тога да ли је предмет опорезивања ПДВ или не);

2. Сматра да није извршен у складу са чланом 6. став 1. тачка 1) и 6а Закона о порезу на додату вредност („Службени гласник РС“, бр. 84/04, . . . и 138/22 – у даљем тексту: Закон о ПДВ);

3. Врши уз накнаду, при чему умањење износа за плаћање проистиче из примене Закона о ПДВ или другог закона – у случају када се пореска основа утврђује у складу са чланом 176 Закона о ПДВ, за промет акцизних производа за који обавезу плаћања акцизе нема испоручилац акцизних производа, за промет секундарних сировина и отпада у случају када се плаћа порез по одбитку по стопи од 1%;

4. Анулирање „по другом основу“ – чиме је практично од 1. јануара 2023. године омогућено да се ова категорија користи и за умањење износа за плаћање у другим случајевима, као, на пример, у случају када је део накнаде плаћен у добрима или услугама, или у случају када се умањење износа који доспева за плаћање по тој ЕФ врши по основу задржаног депозита (у грађевинарству). Овом изменом је омогућено да се у овим случајевима не врши исказивање умањеног износа за уплату у неструктурираном формату у форми додатног коментара, односно напомене. Унос података који се односи на умањење износа за плаћање се врши на начин да се у поље „Количина“ уноси „-1“, док у пољу „Цена“ износ за који се врши умањење (уз, наравно, избор пореске категорије „N“). У смислу ове измене очекује се и прилагођавање релевантних шифара основа. Док се ова измена не изврши, сматрамо да је могуће користити постојеће шифре (пре свега мислимо на шифру PDV-RS-3-DZ).

У оквиру пореске категорије R – *Изузимање од ПДВ* је извршено само термилошко прецизирање да се иста односи на промет обухваћен чланом 6. став 1. тачка 1) и чланом 6а Закона о ПДВ.

ПИТАЊА И ОДГОВОРИ У ВЕЗИ СА ПРИМЕНОМ ПРОПИСА О ПДВ

1. Издавање ЕФ за промет из области грађевинарства

Питање:

На који начин и у којем моменту се издаје ЕФ преко СЕФ за промет из области грађевинарства за који се пореским дужником сматра прималац у складу са чланом 10. став 2. тачка 3) Закона о порезу на додату вредност („Службени гласник РС“, бр. 84/04, . . . и 138/22 – у даљем тексту: ЗПДВ)?

Одговор:

Приликом креирања ЕФ за промет добара и услуга из области грађевинарства у смислу члана 10. став 2. тачка 3) ЗПДВ, неопходно је, између осталог, унети: тип документа – фактура, пореска категорија – АЕ и шифра основа – PDV-RS-10-2-3. Креирање и слање ЕФ преко СЕФ врши се независно од чињенице да ли се за овај промет издају привремене и окончана ситуација или не. И обрнуто – чињеница да се издаје ЕФ преко СЕФ, не утиче на издавање привремених ситуација и окончане ситуације и исказивања потребних података у овим документима. Издавалац ЕФ може доставити као прилог привремену, односно окончану ситуацију (или њихов део, нпр. страну која садржи оверу надзорног органа).

Приликом уноса података у појединачним ставкама ЕФ сматрамо да је потребно, односно прихватљиво извршити унос на следећи начин:

– у пољу „Назив“ – да се унесу збирно све ставке (примера ради, *Извршени радови по привременој ситуацији бр. „Х“*);

– у пољу „Количина“ – да се наведе „1“, а јединица мере изабере месец (под претпоставком да се исте издају на месечном нивоу) или „ком“ (ако је издавање ситуација везано за фазе извођења радова, а не за временски период).

У ЕФ је могуће унети све појединачне ставке исказане на привременој ситуацији, или врсту радова (с обзиром на то да број ставки ЕФ не би требало да је ограничен), али сматрамо да то није обавеза (јер сама привремена, односно окончана ситуација садржи спецификацију изведених радова за период на који се односи).

Датумом промета сматра се датум овере привремене, односно окончане ситуације и овај датум се уноси у поље „датум промета“.

Закон о електронском фактурисању („Службени гласник РС“, бр. 44/21 и 138/22 – у даљем тексту: ЗЕФ) не прописује рок издавања ЕФ. Међутим, из аспекта примене прописа у области опорезивања ПДВ обвезници ПДВ који су уједно и корисници СЕФ издају ЕФ **у моменту настанка пореске обавезе или након овог момента**. То практично значи да се ЕФ издаје преко СЕФ **од момента овере** привремене ситуације, односно окончане ситуације (независно од чињенице што се пореским дужником код промета из области грађевинарства за сврху примене члана 10. став 2. тачка 3) ЗПДВ сматра прималац).

2. Да ли се издаје ЕФ по основу захтева за рефундацију трошкова?

Питање:

Да ли се приликом упућивања захтева за рефундацију трошкова издаје ЕФ? Да ли постоји обавеза издавања ЕФ за трансакције које нису предмет опорезивања ПДВ?

Одговор:

Када је реч о зарачунавању износа који не представљају накнаду за промет добара и услуга, сматрамо да не постоји обавеза издавања ЕФ. Изузетак у односу на наведено су износи који се зарачунавају субјекту јавног сектора (било од стране субјекта приватног сектора,

ПИТАЊА У ВЕЗИ СА НОВИМ ПРАВИЛНИКОМ КОЈИМ ЈЕ ПРОПИСАНА ОБАВЕЗА ПРИЈАВЉИВАЊА ПОСЛОВНОГ ПРОСТОРА И ПОСЛОВНИХ ПРОСТОРИЈА У КОЈИМА ПОРЕСКИ ОБВЕЗНИК СКЛАДИШТИ ИЛИ СМЕШТА ДОБРА, КАО И ПРОСТОР И ПРОСТОРИЈЕ У КОЈИМА ОБАВЉА ДЕЛАТНОСТ

1. Порески обвезник нема обавезу да податке о пословном простору и пословним просторијама пријављује на новом обрасцу ЕП ИПП уколико су они већ пријављени на Обрасцу ПЕП-ИПЈ

Питање:

Да ли порески обвезник који је податке о пословном простору и пословним просторијама већ пријавио Пореској управи на Обрасцу ПЕП -ИПЈ, исте пословне просторе и пословне просторије треба да пријави на новом Обрасцу ЕП ИПП?

Одговор:

Порески обвезник који је пријавио податке о пословним просторијама у којима складишти, односно смешта добра, као и податке о просторијама у којима обавља регистровано делатност које је већ пријавио на Обрасцу ПЕП -ИПЈ, **нема обавезу да податке о тим просторијама поново пријављује у складу са одредбама овог правилника.**

2. Нема обавезе пријаве складишта која је на истој адреси на којој је и седиште обвезника

Питање:

Да ли треба пријавити складиште у којем обвезник смешта своја добра а које је на истој адреси на којој је седиште обвезника?

Одговор:

С обзиром на то да је суштина обавезе да обвезници пријаве све оне просторије у којима обављају делатност, односно складиште добра, а о којима Пореска управа нема сазнања, будући да је седиште обвезника пријављено и регистровано у Агенцији за

привредне регистре, односно познато Пореској управи, обвезници нису дужни да пријављују просторије у којима складиште добра ако су те просторије на истој адреси на којој је седиште обвезника.

3. Порески обвезник нема обавезу да пријави акцизно складиште на Обрасцу ЕП ИПП

Питање:

Обвезник има регистровано акцизно складиште. Да ли податак о регистрованом акцизном складишту доставља Пореској управи путем Обрасца ЕП ИПП?

Одговор:

Одредбом члана 30. ст. 1. и 2. Закона о акцизима („Службени гласник РС“, бр. 22/01, . . . и 130/22), прописано је да је лице које је регистровано за производњу дуванских прерађевина, укључујући и несагоревајући дуван, течности за пуњење електронских цигарета, деривата нафте, биогорива и биотечности, кафе, односно алкохолних пића дужно да пре почетка обављања те делатности пријави надлежној организационој јединици Пореске управе место погона и сличног простора у којем ће обављати производњу тих производа. Пореска управа – Централа води регистар произвођача алкохолних пића и кафе.

У складу са претходно наведеним, порески обвезници нису дужни да Пореској управи, у складу са чланом 25. ЗПППА и чланом 2. Правилника, достављају податак о месту погона и сличног простора у којима ће обављати производњу дуванских прерађевина, укључујући и несагоревајући дуван, течности за пуњење електронских цигарета, деривата нафте, биогорива и биотечности, кафе односно алкохолних пића, јер су подаци већ достављени том органу.

АКТУЕЛНА ПИТАЊА И ОДГОВОРИ У ВЕЗИ СА ЕЛЕКТРОНСКИМ ФАКТУРАМА

У овом тексту настављамо са праксом давања одговора на најчешће постављена актуелна питања у вези са електронским фактурама, односно применом Закона о електронском фактурисању која су нам поставили претплатници Привредног саветника.

1. Обавеза издавања авансног рачуна преко СЕФ када је промет добара и услуга у истом пореском периоду

Питање:

Да ли је обавезно издавање авансног рачуна преко СЕФ у случају када су и авансна уплата и промет добара у истом пореском периоду, односно када је промет сасвим изванредан (нпр. авансна уплата данас, а испорука добара и услуга сутра или за неколико дана)? Члан 165. Правилника о ПДВ не предвиђа обавезу издавања авансног рачуна у том случају, већ само рачуна за промет робе, односно услуга.

Одговор:

Закон о електронском фактурисању, у појединим деловима, на жалост, није усаглашен са Законом о ПДВ и Правилником о ПДВ, па, између осталог, и по питању (не)издавања авансног рачуна уколико су се промет добара и услуга и авансна уплата десили у истом пореском периоду (календарски месец или тромесечје).

Чланом 165. важећег Правилника о ПДВ прописано је да када обвезник ПДВ у истом пореском периоду прими авансну уплату и изврши промет добара и услуга за који је примио авансну уплату, у том случају нема обавезу издавања рачуна по основу примљене авансне уплате, већ само рачуна за извршени промет добара и услуга.

Међутим, за разлику од прописа о ПДВ, који дозвољавају да, у случају када се примљени аванс и извршени промет добара и услуга десе у истом по-

реском периоду, обвезник ПДВ нема обавезу да изда авансни рачун за примљени аванс, већ само рачун за извршени промет, Закон о електронском фактурисању и пратећи прописи нису предвидели такву могућност.

Закон о електронском фактурисању, подзаконски акти донети на основу њега (у првом реду – Правилник о електронској фактури) и Интерно техничко упутство Министарства финансија су издавање електронске фактуре прописали за авансно плаћање, а нису предвидели изузеће од те обавезе (када су се пријем аванса и испорука добара и услуга десили у истом пореском периоду или у неком другом случају). Стога, постоји обавеза издавања авансне фактуре преко СЕФ за сваку примљену авансну уплату. Након извршеног промета издаје се електронска фактура и повезује се са авансном фактуром, а систем сам рачуна разлику за плаћање и дугови ПДВ и исказује одговарајуће износе из авансног рачуна.

Могуће је за више аванса који су примљени истог датума од истог купца издати један авансни рачун. Међутим, ако је исти купац извршио више аванских уплата различитих датума, није могуће издати један авансни рачун за све такве авансне уплате.

Тренутна процедура издавања авансног рачуна и електронске фактуре преко СЕФ је следећа:

– купац врши плаћање по предрачуну, профактури, понуди или договору;

– продавац купцу издаје авансни рачун преко СЕФ за сваку авансну уплату (могуће је издати један авансни рачун за више аванса који су примљени у току истог датума од истог купца);

– купац врши одобравање авансног рачуна преко СЕФ (на демо верзији овај услов је укинут 12. јануара 2023. У моменту писања овог чланка још није укинута производна верзија, а када то буде извршено купац овај услов више неће бити неопходан);

ОПОРЕЗИВАЊЕ „ГАСТАРБАЈТЕРА“ И УГОВОРИ О ИЗБЕГАВАЊУ ДВОСТРУКОГ ОПОРЕЗИВАЊА

Поводом опорезивања резидената Србије који остварују приходе од уговора уз накнаду из иностранства, појавили су се одређени коментари у медијима и на друштвеним мрежама у вези са опорезивањем зараде остварене радом током боравка у иностранству.

Држављани Републике Србије на привременом или трајном раду у иностранству све чешће се интересују да ли је могуће да су дужни да плаћају додатни порез на доходак у Републици Србији на зараду остварену радом у иностранству.

Из аспекта примене уговора о избегавању двоструког опорезивања указујемо на следеће:

1. У складу са уговором о избегавању двоструког опорезивања (у даљем тексту: УИДО) који се примењује између Републике Србије и: **Белгије, Уједињеног Краљевства Велике Британије и Северне Ирске, Италије, Кипра, Немачке, Француске, Холандије, Шведске и Шри Ланке:**

1) Држављани Републике Србије на привременом раду у овим државама (тзв. **гастајбајтери**) на зараду остварену из радног односа у Белгији, Уједињеном Краљевству Велике Британије и Северне Ирске, Италији, Кипру, Немачкој, Француској, Холандији, Шведској и Шри Ланки, **немају обавезу плаћања пореза у Републици Србији.**

Наиме, према УИДО са наведеним државама, **уколико** су наши држављани на привременом раду у наведеним државама **порески резиденти Републике Србије**, приходи које ова лица остваре по основу радног односа у наведеним државама, **изузети су од опорезивања у Републици Србији (применом метода изузимања из УИДО);**

2) **Уколико** су наши држављани на привременом раду у иностранству **порески резиденти** Белгије, Уједињеног Краљевства Велике Британије и Северне Ир-

ске, Италије, Кипра, Немачке, Француске, Холандије, Шведске и Шри Ланке, **искључиво право њиховог опорезивања имају те државе (унутрашња ствар наведених држава).**

2. У складу са УИДО који се примењује између Републике Србије и:

Азербејџана, Албаније, Аустрије, Белорусије, Босне и Херцеговине, Бугарске, Вијетнама, Грузије, Грчке, Данске, Египта, Естоније, Израела, Индије, Индонезије, Ирана, Ирске, Јапана, Јерменије, Казахстана, Канаде, Катар, Кине, Кореје (ДНР), Кореје (Реп.), Кувајта, Летоније, Либије, Литваније, Луксембурга, Мађарске, Македоније, Малте, Марока, Молдавије, Норвешке, Пакистана, Пољске, Румуније, Руске Федерације, Сан Марина, Сингапура, Словачке, Словеније, Туниса, Турске, Уједињених Арапских Емирата, Украјине, Финске, Хонг Конга, Хрватске, Црне Горе, Чешке Републике, Швајцарске и Шпаније:

1) Држављани Републике Србије на привременом раду у наведеним државама (тзв. **гастајбајтери**) који су (ако су ...) **порески резиденти Републике Србије**, на зараду остварену из радног односа у тим државама у Републици Србији имају обавезу плаћања пореза на зараду **САМО** ако је порез на зараду плаћен у наведеним државама **нижи од пореза на зараду у Републици Србији (који износи 10 одсто).**

У том случају, у Републици Србији се **порез (ефективно) плаћа само по пореској стопи која је једнака разлици између већег српског и нижег иностраног пореза (применом метода пореског кредита из УИДО).**

ОПОРЕЗИВАЊЕ РЕЗИДЕНАТА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ ЗАПОСЛЕНИХ НА СТРАНИМ БРОДОВИМА¹ И УГОВОРИ О ИЗБЕГАВАЊУ ДВОСТРУКОГ ОПОРЕЗИВАЊА (УИДО)

У погледу обавезе плаћања пореза на доходак грађана, примања која резиденти Републике Србије остваре из радног односа за рад на броду у међународном морском саобраћају (**поморци**) могу се опорезивати (у пракси: „**опорезују се**“) у држави у којој се налази седиште/место стварне управе послодавца (државе чији је резидент предузеће² које обавља међународни морски саобраћај) и то у свему по одредбама домаћег пореског законодавства.

Изузетак представља УИДО (као и Протокол о измени УИДО) са Грчком, у складу са којим је, **када је у питању опорезивање зарада из радног односа на броду** (али не и ваздухоплову), **неискључиво** право опорезивања дато држави Грчкој у којој су бродови регистровани или чију документацију (**заставу** – прим. Д.Д.) поседују.

Следећи изузетак од наведеног представљају УИДО са **Јапаном** и **Норвешком**, у складу са којима се **искључиво** право опорезивања даје **само (прим. Д.Д.) држави резидентности помораца (Републици Србији)**, као и УИДО са **Румунијом**, у складу са којим је **искључиво** право опорезивања дато **само (прим. Д.Д.) држави у којој се налази место стварне управе предузећа које обавља морски саобраћај (али не и Републици Србији као држави резидентности помораца)**.

Посебно указујемо на то да се наведена лица, осим ако се државе уговорнице у „Поступку заједничког договарања“ из одговарајућег члана УИДО не

договоре другачије, **сматрају пореским резидентима Републике Србије**, а не пореским резидентима неке друге конкретне државе (сходно којој чињеници би се, у том случају, неискључиво право опорезивања дало тој другој конкретној држави) јер они, физички, не бораве нити раде на територији једне конкретне државе, већ, напротив, свој радни однос обављају на територији (у територијалним водама) више држава, као и у међународним водама.

Ова лица разликују се од „класичних гастарбајтера“ који се, за пореске сврхе (према нашем мишљењу), не сматрају резидентима Републике Србије, већ резидентима држава у којима стварно пребивају и раде. О опорезивању „гастарбајтера“, тј. држављана Републике Србије на привременом раду (дужем од 183. дана ... из члана 7. став 2. тачка 1) Закона) или трајном раду у иностранству, погледајте посебан чланак у овом броју часописа.

Имајући у виду наведено, као и посебно решење из члана 7. став 1. Закона о порезу на доходак грађана („Службени гласник РС“, бр. 24/01, ... и 144/22, у даљем тексту: Закон³) примања резидената Републике Србије (помораца) за рад остварен на морском броду у међународном морском саобраћају опорезују се и у Републици Србији (у свему у складу са одредбама домаћег пореског законодавства – Закона о порезу на доходак грађана).

У циљу отклањања двоструког опорезивања које, том приликом, настаје **истовременим опорезивањем**

¹ Важи и, за запослене/чланове посаде ваздухоплова у међународном ваздушном саобраћају.

² За потребе примене УИДО, под изразом „предузеће Републике Србије“ подразумевају се привредна друштва, јавна предузећа и друга правна лица, укључујући и предузетнике.

³ Обвезник пореза на доходак грађана је резидент Републике Србије (у конкретном случају, поморац) за доходак остварен на територији Републике Србије и у другој држави (у конкретном случају, на територији више држава – из радног односа на морском броду у међународном саобраћају).

САСТАВЉАЊЕ ГОДИШЊЕГ ФИНАНСИЈСКОГ ИЗВЕШТАЈА ЗА КОРИСНИКЕ БУЏЕТСКИХ СРЕДСТАВА И ОРГАНИЗАЦИЈЕ ОБАВЕЗНОГ СОЦИЈАЛНОГ ОСИГУРАЊА ЗА 2022. ГОДИНУ

1. Уводни део

Уредбом о буџетском рачуноводству („Службени гласник РС“, бр. 125/03, 12/06 и 27/20, у даљем тексту: Уредба), уређена су и дефинисана одређена питања из области буџетског рачуноводства, као што су:

- основ за вођење буџетског рачуноводства;
- услови и начин вођења пословних књига;
- састављање и објављивање финансијских извештаја и др.

Као основ за вођење буџетског рачуноводства за кориснике буџетских средстава и организације обавезног социјалног осигурања (у даљем тексту: буџетски корисници), Уредбом је прописан готовински принцип, односно готовинска основа, што значи да су буџетски корисници обавезни да приликом састављања годишњих финансијских извештаја (завршни рачуни) примењују готовинску основу на принципима Међународних рачуноводствених стандарда за јавни сектор.

Изузетак од примене готовинске основе прописан је измењеним ставом 3. члана 5. Уредбе о изменама и допунама Уредбе о буџетском рачуноводству („Службени гласник РС“, бр. 27/20), којим је прописано да се **примљена средства од донација, хуманитарне помоћи и финансијске помоћи Европске уније у девизама, евидентирају као приход у моменту конвертовања и уплате тих средстава у динарима на прописани уплатни рачун јавног прихода**, односно у моменту евидентирања динарске противвредности плаћања извршеног у девизама из средстава донација, хуманитарне помоћи и финансијске помоћи Европске уније преко подрачуна извршења буџета Републике Србије, односно локалне власти, организација обавезног социјалног осигурања и корисника средстава Републичког фонда за здравствено осигурање. О последњим изменама и допунама Уредбе о буџетском рачуноводству детаљно смо писали у ПС бр. 8/20.

Влада је донела нову *Уредбу о примени Међународних рачуноводствених стандарда за јавни сектор* („Службени гласник РС“, бр. 144/22), којом је предвиђено да ће се Међународни рачуноводствени стандарди за јавни сектор на готовинској основи, примењивати на вођење пословних књига, **почев од 1. јануара 2024. године**, а за састављање, приказивање, достављање и објављивање финансијских извештаја директних и индиректних корисника буџетских средстава, корисника средстава организација за обавезно социјално осигурање, буџетских фондова Републике Србије и буџетских фондова аутономних покрајина и јединица локалне самоуправе (у даљем тексту: локалне власти), почев од израде финансијских извештаја за 2024. годину.

Према одредбама члана 5. Уредбе, готовинска основа као основа за вођење буџетског рачуноводства дефинисана је као начело рачуноводственог обухватања прихода и расхода у тренутку наплате, односно плаћања.

Напомињемо да је почетком 2022. године објављен *Правилник о изменама и допунама Правилника о начину припреме, састављања и подношења финансијских извештаја корисника буџетских средстава, корисника средстава организација за обавезно социјално осигурање и буџетских фондова* („Службени гласник РС“, бр. 17/22), који се примењује приликом припремања, састављања и подношења финансијских извештаја за 2021. и 2022. годину.

Други измењени и допуњени прописи који се примењују на састављање годишњег финансијског извештаја су:

- Закон о изменама и допунама Закона о буџетском систему („Службени гласник РС“, бр. 138/22); и
- Правилник о стандардном класификационом оквиру и контном плану за буџетски систем („Службени гласник РС“, бр. 16/16, . . . и 144/22).

РОКОВНИК ЗА ПОДНОШЕЊЕ ПРОПИСАНИХ ОБРАЧУНА И ЗА ПЛАЋАЊЕ ОБАВЕЗА У МЕСЕЦУ ФЕБРУАРУ 2023. ГОДИНЕ

Ред. бр.	О П И С	Рок	Број „Привредног саветника“ у којем смо дали објашњења
1	2	3	4
1	Плаћање по основу обавезе запошљавања особа са инвалидитетом и електронско подношење Обрасца ИОСИ за месец јануар 2023. године	6.II ¹	7/21
2	Обавеза правних лица и предузетника – исплатилаца прихода по основу естрадних програма забавне и народне музике и других забавних програма да надлежној Пореској управи доставе писмено обавештење о закљученим уговорима са интерпретатором и другим ангажованим лицем у јануару 2023. године, у складу са чланом 108а став 7. Закона о порезу на доходак грађана	6.II ¹	25/10 и 18/17
3	Јавна предузећа и њихова зависна друштва на Web апликацији РИНО – Рокови измирења новчаних обавеза, достављају извештај о неизмиреним обавезама јавних предузећа према привредним субјектима за месец јануар 2023. године	6.II ¹	13/13, 6/18 и 9/21
4	Плаћање накнаде за дозволу, односно одобрење за приређивање игара на срећу и накнаде за приређивање класичних и посебних игара на срећу, у складу са Законом о играма на срећу	6.II ¹	8/20, 14 и 15/20 и 8/21
5	Обавеза приређивача игара на срећу на аутоматима да Управи за игре на срећу, у саставу Министарства финансија, доставе збир дневних обрачуна за сваки аутомат – Образац ЗДП, за месец јануар 2023. године	6.II ¹	8/20, 14 и 15/20 и 8/21
6	Обавеза приређивача игара на срећу – клађења, да Управи за игре на срећу, у саставу Министарства финансија, поднесу обрачун промета за свако уплатно-исплатно место кладионице, на Обрасцу МОП, за месец јануар 2023. године	6.II ¹	8/20, 14 и 15/20 и 8/21
7	Обавеза приређивача игара на срећу на аутоматима да Управи за игре на срећу, у саставу Министарства финансија, поднесу Образац СБ – Стање механичких и електронских бројчаника, за месец јануар 2023. године	6.II ¹	8/20, 14 и 15/20 и 8/21
8	Обавеза приређивача игара на срећу у играчницама да Пореској управи и Управи за игре на срећу доставе Збирни месечни обрачун накнаде за приређивање посебних игара на срећу у играчницама – Образац ЗМОН, за месец јануар 2023. године	6.II ¹	8/20, 14 и 15/20 и 8/21
9	Уплата наплаћене боравишне таксе за месец јануар 2023. године, у складу са Законом о угоститељству	6.II ¹	21/19
10	Достављање Народной банци Србије извештаја о резидентима и нерезидентима – имаоцима хартија од вредности на Обрасцу ХОВ-ДАП у складу са Одлуком о извештавању о пословима с хартијама од вредности – само ако је на дан 31. јануара 2023. године стање на рачуну клијента веће од нуле	7.II ²	16/17

¹ Крајњи рок је 5.II (недеља), па се продужава на 6.II (понедељак), у складу са мишљењем МФИН, бр. 430-01-00167/2005-04 од 28.07.2005. године, које смо објавили у „Регистру прописа“ бр. 7/09, на страни 171.

² Крајњи рок за достављање извештаја је пети радни дан од почетка месеца, а у фебруару пети радни дан је 7. фебруар 2023. године.

АКТУЕЛНИ ПОДАЦИ

1. ПРОСЕЧНА МЕСЕЧНА ЗАРАДА ПО ЗАПОСЛЕНОМ У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

МЕСЕЦ 2022. године	Број „Службеног гласника РС“	Бруто зарада		Нето зарада	
		износ	ланчани индекс	износ	ланчани индекс
Јануар (Укупно)	41/22	97.877,00	95,8	70.920,00	95,0
Фебруар (Укупно)	50/22	97.392,00	99,5	70.605,00	99,6
Март (Укупно)	61/22	102.781,00	105,5	74.664,00	105,7
Април (Укупно)	69/22	100.727,00	98,0	73.012,00	97,8
Мај (Укупно)	83/22	102.432,00	101,7	74.168,00	101,6
Јун (Укупно)	95/22	102.523,00	100,1	74.302,00	100,2
Јул (Укупно)	110/22	100.937,00	98,5	73.114,00	98,4
Август (Укупно)	117/22	103.963,00	103,0	75.282,00	103,0
Септембар (Укупно)	130/22	103.476,00	99,5	74.981,00	99,6
Октобар (Укупно)	142/22	104.039,00	100,5	75.353,00	100,5
Новембар (Укупно)		108.001,00	103,8	78.326,00	103,9

2. МИНИМАЛНА ЗАРАДА

Запослени има право на минималну зараду за стандардни учинак и време проведено на раду. Основица за обрачун социјалних доприноса је бруто минимална зарада. Уколико је бруто минимална зарада виша од најниже основице, допринос се обрачунава на БМЗ, а уколико је БМЗ нижа, основица за обрачун доприноса је најнижа основица. Минимална зарада за период јануар–децембар 2023. године („Службени гласник РС“, бр. 105/22) утврђена је у нето износу од 230 динара по радном часу и примењује се од 1.01.2023. године.

За исплате које се врше од 1. јануара до 31. децембра 2023. године, минимална зарада износи:

Ред. бр.	Месец 2023.	Број сати у месецу	Нето мин. зарада	Бруто мин. зарада
1	Фебруар и Април	160	36.800	49.399,14
2	Јул, Септембар и Децембар	168	38.640	52.023,97
3	Јануар, Јун, Октобар и Новембар	176	40.480	54.648,79
4	Март, Мај и Август	184	42.320	57.273,61

Минимална зарада увећава се за износ регреса за годишњи одмор, топлог оброка, као и за износ увећане зараде за минули рад, за рад у дане празника (државних и верских), за рад ноћу и за прековремени рад.

ИЗАШЛО ЈЕ ИЗ ШТАМПЕ НОВО ИЗДАЊЕ ПРИВРЕДНОГ САВЕТНИКА

Др Ратомир Ђировић

ПРИРУЧНИК ЗА ПРИМЕНУ МСФИ 9, МСФИ 15 И МСФИ 16

- са примерима књижења и моделом Правилника о
рачуноводственим политикама у складу МСФИ -

Београд, новембар 2022.

Приручник садржи детаљна објашњења примене три нова и најсложенија Међународна стандарда финансијског извештавања МСФИ 9 – *Финансијски инструменти*, МСФИ 15 – *Приходи од уговора са купцима* и МСФИ 16 – *Лизинг*.

МСФИ 9 и МСФИ 15 примењују се у Републици Србији од 2020. године а МСФИ 16 од 2021. године. Примена ових стандарда међусобно је повезана, тако да субјекти који примењују пуне МСФИ морају детаљно да познају захтеве који су прописани овим стандардима.

Ови стандарди настали су као одговор рачуноводствене професије на светску економску кризу из 2007. године и садрже нова решења која треба да допринесу реалнијем исказивању финансијског резултата и финансијског положаја привредних субјеката.

МСФИ 9 прописује нову и једноставнију класификацију финансијских инструмената, уводи нове моделе признавања очекиваних кредитних губитака за финансијске инструменте, потраживања од купаца, средства по основу уговора и финансијски лизинг. Овај стандард поједностављује примену рачуноводства хеџинга (заштите) и проширује спектре ситуација на које се може применити рачуноводство заштите. Циљ новина које доноси МСФИ 9 у односу на ранији МРС 39 је да се поједностави финансијско извештавање

применом јасног и лакшег начина класификације финансијских инструмената, уклањањем прага за признавање кредитних губитака и промене захтева за рачуноводство заштите.

МСФИ 15 садржи детаљна правила за признавање прихода када се добра и услуге преносе на купца у току одређеног временског периода и/или у одређеном тренутку времена. За утврђивање прихода овај стандард прописује јединствен **модел у пет корака** заснован на принципима који се примењују на све уговоре са купцима који су у делокругу тог стандарда. Уређује и признавање трошкова који настају у вези са закључивањем и извршавањем уговора о продаји од стране продавца. Овај стандард доноси значајне новине приликом утврђивања прихода у делатностима које имају уговоре са различитим обавезама извршења (нпр. телекомуникационе компаније) и уговоре који обухватају више периода испуњавања обавеза према купцима (нпр. грађевинске, индустријске, пољопривредне и друге производне компаније), начин утврђивања прихода је знатно другачији у односу на раније примењиване стандарде.

МСФИ 16 прописује принципе за признавање, мерење, презентацију и обелодањивање лизинга (закупа). Циљ је да се у финансијским извештајима даваоца и корисника лизинга обезбеде релевантни подаци на начин који верно представља трансакције лизинга. Из аспекта корисника лизинга, финансијски и пословни лизинг третира се на исти начин, тако што се имовина са правом коришћења исказује као имовина корисника лизинга која подлеже амортизацији а укупна обавеза коју ће корисник лизинга плаћати за период закупа исказује се као обавеза у Билансу стања. Примена овог стандарда значајно мења структуру прихода и расхода у Билансу успеха и финансијски положај у Билансу стања корисника лизинга, што корисницима финансијских извештаја пружа релевантне податке за оцену профитабилности и бонитета субјеката који примењују тај стандард.

Обим: 416 страна

Цена: 9.900 динара са ПДВ

ПРИРУЧНИК ЗА ЕЛЕКТРОНСКО ФАКТУРИСАЊЕ, ЕЛЕКТРОНСКО ЕВИДЕНТИРАЊЕ ОБРАЧУНА ПДВ И ФИСКАЛИЗАЦИЈУ

У складу са Законом о електронском фактурисању, Законом о ПДВ и Законом о фискализацији

Почев од прве фазе примене Закона о електронском фактурисању, од 1. маја 2022. године, у трансакцијама између субјеката приватног сектора и субјеката јавног сектора, као и у трансакцијама између субјеката јавног сектора, а додатно почев од друге фазе од 1. јула 2022. године, од када је обавезан пријем електронских фактура од стране субјеката приватног сектора од добављача из јавног сектора јавио се велики број спорних питања, дилема и практичних проблема у вези са еФактурама.

За првих седам месеци примене Закона о електронском фактурисању прописи о електронском фактурисању су претрпели једну измену и допуну Закона и подзаконских прописа. Међутим, сам систем еФактура се мењао, исправљао и допуњавао 9 пута.

Очекује се да ће почев од треће, финалне фазе примене Закона о електронском фактурисању која почиње 1. јануара 2023. године, када је обавезно издавање електронских фактура преко система еФактура у свим трансакцијама између субјеката приватног сектора, а такође за субјекте приватног сектора и електронско евидентирање обрачуна ПДВ преко СЕФ број питања и недоумица достићи своју кулминацију. Горућа тема у предстојећој 2023. години биће еФактуре.

Закон о фискализацији је, такође, од 1. маја 2022. године донео значајне измене у вези са издавањем фискалних и авансних рачуна и проширио круг обвезника фискализације. Највише дилема од почетка примене новог модела еФискализације је било у вези са питањем када фискални рачун представља ПДВ рачун а када не, затим да ли фискални рачун Промет – Рефундација може или мора да се изда да се не би обвезник дупло задуживао за ПДВ у промету повезаном са корпоративним картицама и са субјектима јавног сектора, који су услови за признавање права на претходни ПДВ по примљеним фискалним рачунима и фактурама издатим на основу фискалних рачуна итд.

До краја ове године биће усвојене нове значајне и обимне измене и допуне Закона о електронском фактурисању, Закона о фискализацији, Закона о ПДВ, Закона о роковима измирења новчаних обавеза у комерцијалним трансакцијама и других пратећих прописа које ће се највећим делом примењивати од 1. јануара 2023. године.

Услед наведених околности, Привредни саветник је одлучио да сва своја досадашња искуства у примени Закона о електронском фактурисању, Закона о фискализацији и њихово уклапање у правила прописа о ПДВ, стечена кроз писање стручних текстова у часопису, свакодневне консултантске услуге са претплатницима, као и кроз већи одржаних семинара, синтетизује на једном месту и изда засебно издање у форми приручника.

Овај Приручник садржи детаљна, свеобухватна и на великом броју реалних примера из праксе приказана објашњења у вези са применом прописа који су предмет ове публикације.

Цена Приручника износи 11.000 динара, са ПДВ.

Сваки купац књиге стиче право да бесплатно присуствује вебинару који ћемо у вези са овом темом одржати по објављивању ове публикације.

